

3
24.06.2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

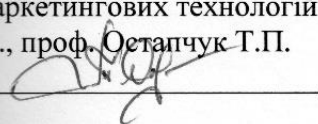
СУЛІМА Іван Дмитрович
(студент групи ЗПВ-22-1с)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Допущено до захисту
протокол № 5
від 03.06.2024
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
PhD Завалій Т.О.
(наукове звання, прізвище та
ініціали)

(підпис)

Рецензент:
Білик Т.О.
(прізвище та ініціали)
(підпис)

Житомир, 2024

Анотація

Суліма І.Д. Удосконалення інноваційної діяльності підприємства. – Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2024.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості інноваційної діяльності підприємства та визначено напрями удосконалення відповідного процесу.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційна активність, інноваційний процес, інвестиція.

Annotation

Sulima I.D. Improvement of innovative activity of the enterprise. - Manuscript.

Bachelor's qualification work is presented for obtaining the degree of higher education "Bachelor", field of knowledge 07 "Management and administration" specialty 073 "Management". - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2024.

In the bachelor's qualification work, the peculiarities of the innovative activity of the enterprise were considered and directions for improvement of the relevant process were determined.

Keywords: innovation, innovative activity, innovative activity, innovative process, investment.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	3
<i>Розділ 1. Теоретичні основи управління інноваційною діяльністю підприємства</i>	6
1.1. Сутність та поняття інновацій та інноваційної діяльності підприємства.....	6
1.2. Система управління інноваційною діяльністю підприємства.....	14
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства.....	21
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення в сфері управління інноваційною діяльністю підприємства	30
Висновки до розділу 1.....	37
<i>Розділ 2. Аналітична оцінка стану та напрями підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю ПрАТ «Оболонь»</i>	39
2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства.....	39
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ПрАТ «Оболонь».....	45
2.3. Оцінка ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства.....	52
2.4. Напрями покращення в сфері управління інноваційною діяльністю підприємства.....	59
Висновки до розділу 2	65
<i>Висновки</i>	67
<i>Список використаних джерел</i>	71
<i>Додатки</i>	77

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах конкуренції активна інноваційна діяльність на підприємствах визначає їх успіх і позицію на ринку. Нові продукти, технології та організаційні рішення виводять підприємства з кризових ситуацій і гарантують їм фінансову стабільність. Забезпечення ефективного впровадження інновацій необхідне, оскільки споживач вимагає від бізнесу постійного задоволення своїх потреб. Бажання споживачів одержати наукомісткі товари спричинено тим, що вони задовольняють їх запити більш повніше з урахуваннями не тільки наявних, але й латентних проблем. У свою чергу, підприємства формують попит на комерціалізовану форму нових знань, які можна застосувати під час виробництва нової продукції.

Успішна діяльність підприємств на ринку суттєво залежить від їх здатності до інноваційного розвитку. Формування і вибір стратегічних напрямків інноваційної діяльності базується на результатах всебічної оцінки середовища, в якому працює підприємство, та його інноваційних можливостях. Вони характеризуються станом і рівнем використання інноваційного потенціалу підприємства.

Процеси, пов'язані з управлінням інноваційною діяльністю, є ключовими для підприємства, необхідною умовою успішного бізнесу, тому що саме нововведення сприяють підвищенню якості і зниженню собівартості продукції, забезпечують її конкурентоспроможність. Оцінка ефективності їх організації та отриманих результатів забезпечує інформаційну підтримку для аналізу ведення бізнесу та обрання подальших стратегічних та тактичних дій.

У дослідження проблематики інноваційної діяльності підприємства та оцінки її ефективності внесли науковий вклад праці таких дослідників як Л. Антонюк, О. Ареф'єва, М. Бязь, С. Глухова, В. Гринчуцький, Т. Давила, М. Епштейн, В. Євтушевський, А. Зозулев, М. Зозуляк, І. Капітан, В. Костевко, Ж. Крисько, В.

Микитюк, А. Полянська, М. Поручник, В. Савчук, Б. Фурдас, Т. Харчук, М. Чорна, Р. Шелтон. Але незважаючи на значний науковий інтерес до інноваційної діяльності, не достатньо розкрито питання щодо визначення єдиної методики оцінювання ефективності процесу управління нею.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань бакалаврської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних засад підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства, а також визначення резервів удосконалення відповідного процесу на ПрАТ «Оболонь».

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- розглянути сутність та поняття інновацій та інноваційної діяльності підприємства;
- дослідити систему управління інноваційною діяльністю підприємства;
- проаналізувати методичні підходи до оцінки ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства;
- визначити нормативно-правове та інформаційне забезпечення в сфері управління інноваційною діяльністю підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз підприємства;
- здійснити діагностику фінансово-економічного стану підприємства;
- оцінити ефективність управління інноваційною діяльністю підприємства підприємства;
- запропонувати напрями підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства.

Об'єктом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає інноваційна діяльність підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади підвищення рівня ефективності управління інноваційною діяльністю ПрАТ «Оболонь».

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою бакалаврської кваліфікаційної роботи виступив системно-структурний підхід, що розглядає інноваційну діяльність підприємства як цілісну структуровану систему, що є одночасно частиною управління підприємством в цілому. Для розв'язання визначених завдань також застосовувались наступні методи: монографічний – при вивченні літературних джерел та нормативно-правових актів; теоретичне узагальнення, порівняння та аналогії – для розкриття сутності поняття «інновація» та «інноваційна діяльність підприємства»; балансовий та аналізу – для дослідження тенденцій функціонування підприємства; синтезу – для формулювання висновків про рівень управління інноваційною діяльністю підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові фахові, навчальні та методичні публікації провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, чинне законодавство України, дані фінансової та управлінської звітності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні напрямків підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 77 сторінках друкованого тексту. Робота містить 20 таблиць та 8 рисунків. Список використаних джерел налічує 64 найменування. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та поняття інновацій та інноваційної діяльності підприємства

Досвід розвинених країн доводить, що економіка яка має інноваційно-орієнтований вектор розвитку успішно генерує, впроваджує та ефективно використовує інновації. Інноваційно-орієнтована економіка формує систему взаємовідносин між наукою, виробництвом та суспільством, в якій інновації є базисом для розвитку виробництва і суспільства.

Докорінні перетворення в усіх сферах життя є нормою сучасного економічного життя які стали результатом розвитку науково-технічного прогресу - саме результативне інноваційне дослідження і створення нових суспільних благ, є запорукою успіху підприємства.

Поняття «інновація» вперше з'явилося в наукових дослідженнях в XIX столітті, спочатку воно означало введення деяких елементів однієї культури (зазвичай, європейських звичаїв і способів організації) в іншу (в традиційні азійські та африканські суспільства). І лише на початку XX століття стали вивчатися закономірності технічних нововведень [17].

Поняття «інновації» та «нововведення» вперше були застосовані в економічній теорії австрійським економістом та соціологом Й. Шумпетером на початку XX століття. Класичне визначення інновації, яке було запропоновано вченим в роботі «Теорія економічного розвитку»: «...це нова, така, що не існувала раніше, науково-організаційна комбінація факторів виробництва, створення якої мотивовано підприємницькою діяльністю, зокрема прагненням підприємств до отримання прибутку» [64]. Вчений, ґрунтовно проаналізувавши підходи до

класифікації нововведень, сформулював закономірності техніко-технологічної еволюції і місце інновацій на різних етапах циклу розвитку науки і технологій:

- нове благо або нова якість вже відомого блага, тобто ще невідоме у сфері споживання;
- новий, більш ефективний метод виробництва вже відомої продукції;
- відкриття нових закономірностей збуту вже відомої продукції;
- відкриття нових джерел сировини або виробництва напівфабрикатів;
- реорганізація виробництва, що веде до підриву будь-якої монополії [4].

Розглянувши дані закономірності через призму сучасної кон'юнктури ринку та економічної теорії можемо дійти до висновку, що вони трансформуються у комплекс складових, котрі утворюють певну структуру, яка в свою чергу має таку форму:

- розробка та впровадження нової продукції, товарів та послуг;
- застосування нової технології виробництва, або оновлення існуючої, яка в будь-якому випадку підвищує ефективність діяльності господарської одиниці;
- пошук та освоєння нового ринку збуту продукції;
- використання нових матеріалів, видів сировини, а також джерел і способи їх постачання - розробка сучасних ланцюгів постачання;
- дискредитація функціонування конкурентних монополій або формування монопольного середовища в якому була б можливість ефективної розробки та виробництва власної інноваційної продукції;
- впровадження нової організації виробничого, управлінського процесу з метою одержання певного ефекту [57].

Розвиток інноваційної теорії відображає нові дослідження у науці, техніці, технологіях та організаціях. Сучасне суспільство живе в період, в якому управління знаннями стає основою інноваційного розвитку економіки. Таким чином, для ґрунтовного аналізу теорії інновацій варто розглянути в комплексі інноваційний розвиток економіки в динаміці з процесом становленням та еволюції теорії інновацій, табл. 1.1.

Варто зазначити, що інновація, по своїй суті, має на меті впровадження чогось нового або удосконалення наявного, але цей процес також має певні ризики - чим вищий рівень інноваційності має проект, наприклад, новий спосіб виробництва, продукт з невідомими раніше властивостями, тим вищий рівень невизначеності та ризику йому відповідає.

Таблиця 1.1

Становлення та еволюція теорії інновацій

Етап	Період	Характеристика	Хвиля розвитку
I	До початку XX ст.	Розкривається питання НТП, відзначаючи його важливість. Праця та капітал вважаються основними чинниками еволюції виробництва.	Перша хвиля
II	Перша половина XX ст.	Зародження теорії інновації. З'являється поняття «інновація», замінивши поняття «технічний прогрес»	Друга хвиля
III	50-70-ті рр. XX ст.	Револуцію у виробництві створюють інновації. Відбувається розвиток окремих положень теорії інновацій, зокрема макроекономічних.	Третя хвиля
IV	70-90-ті рр. XX ст.	Відбувається становлення постіндустріального суспільства. Набувають популярності неокласичні теорії ендogenous розвитку, головною метою яких є максимізація прибутку за допомогою технологічних змін. З'являються нові ідеї, пов'язані, перш за все, з розвитком теорії інновацій, концепцій управління інноваціями, розглядом інновацій на мікрорівні.	Четверта хвиля
V	XXI ст.	Вирішальними факторами розвитку підприємства та основними напрямками підвищення його ефективності стають впровадження інновацій та інтелектуальний капітал. Країни та організації досягають економічного домінування, суперництво яких відбувається на основі інновацій. Відбувається формування концепції національної інноваційної системи. Поява поняття екологічні інновації.	П'ята хвиля

Джерело: складено автором на основі [14; 48]

Для більш детального аналізу підходів до розуміння сутності поняття «інновація», на нашу думку варто розглянути історичний генезис становлення теорії інновації та еволюцію підходів до визначення її сутності, рис. 1.1.

Вище зазначене, свідчить, що диференціація напрямків дослідження теорії інновацій є проблемою у контексті розуміння сутності дефініції «інновація», адже в залежності від об'єкту і предмету дослідження науковці розглядають інновацію

по-різному. Здійснений нами аналіз економічної літератури дозволяє систематизувати та узагальнити визначення поняття «інновація», табл. 1.2.

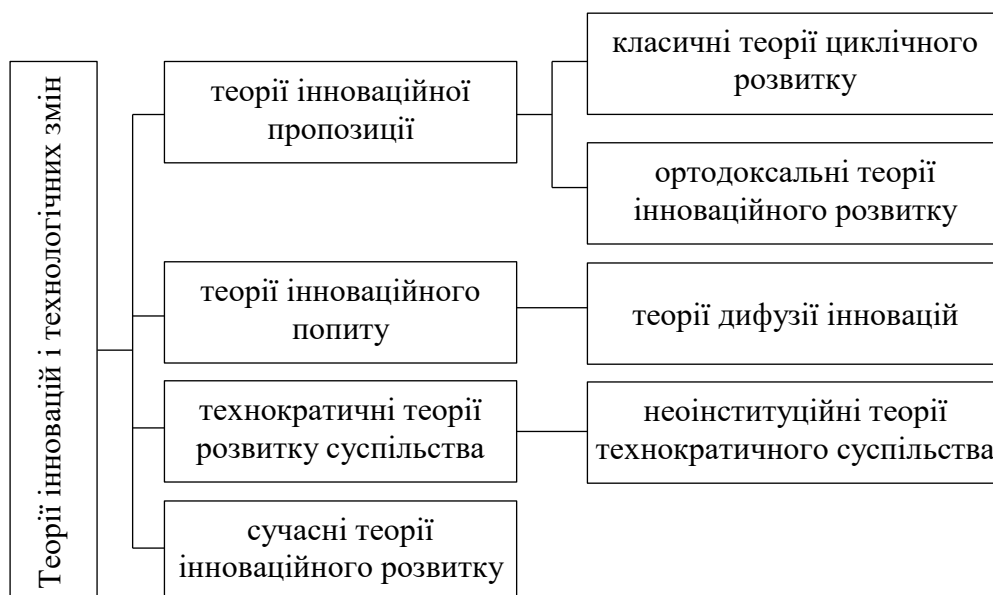

Рис. 1.1. Розвиток теорії інновацій

Джерело: складено автором на основі [61]

В економічній літературі існує значна кількість визначень поняття «інновація», але систематизація науково-методичних підходів до розуміння сутності інновації як економічної категорії дозволяє виділити наступні найбільш істотні напрямки дослідження, що передають її зміст:

- інновація як результат;
- інновація як процес;
- інновація як зміни;
- інновація як засіб (інструмент);
- інновація як відносини.

Таблиця 1.2

Визначення сутності поняття «інновація»

Автор	Визначення
1	2
«інновація як результат»	
Денисенко М.П., Риженко Я.В. [12]	«...результат упровадження новацій з метою змін у об'єкті діяльності й одержання економічного, соціального або іншого виду ефекту»
Думанська І.Ю. [14]	«...кінцевий результат інноваційної діяльності, втілений у вигляді нового чи вдосконаленого продукту, який впроваджений на ринку,

	нового чи вдосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг»
«інновація як процес»	

Продовження табл. 1.2

1	2
Буднікевич І.М., Школа І.М.[5]	«...комплексний процес, спрямований на створення, розроблення та доведення наукової чи будь-якої іншої нової ідеї до стадії комерційного використання та поширення в економіці»
Гречан А.П. [9]	«...перетворення потенційного науково-технічного прогресу на реальний, такий, що втілюється в нових продуктах і технологіях»
«інновація як зміни»	
Квасницька Р.С [21]	«...зміна технології виробництва, яка має історичне значення і становить собою стрибок від старої виробничої функції до нової»
Капітан І. [20]	«...будь-яка ідея, що є новою за своїми якісними ознаками порівняно з наявними формами»
«інновація як засіб (інструмент)»	
Лавріненко Ю.М. [26]	«...особливий інструмент підприємців, засіб, за допомогою якого вони використовують зміни як шанс здійснити новий вид бізнесу або послуг»
Пересада А.А. [33]	«...сукупність технічних, виробничих комерційних заходів, що призводять до появи на ринку нових і поліпшених процесів та устаткування»
«інновація як відносини»	
Туган-Барановський М.І. [49]	«...міждисциплінарна наука, що охоплює загальні питання методології та організації інноваційної діяльності»
Чіков І.А. [61]	«...сталі стосунки з приводу впровадження і застосування нововведень (нових технологій, винаходів і т.д.)»

Джерело: складено автором на основі [5; 9; 12; 14; 20; 21; 26; 33;49; 61]

Аналіз науково-методичних підходів показує, що залежно від предмету та об'єкту дослідження інновації можна розглядати як результат або процес, адже як видно з узагальненої табл. 1.2., у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців термін «інновація» нерідко визначається одночасно як і процес створення та впровадження чогось нового, так і його конкретний результат.

Внаслідок впровадження інновацій, кількісно та якісно змінюються властивості товарів (виробів або послуг), технологій їх виробництва, пришвидшується економічний розвиток, забезпечується інтенсифікація суспільного виробництва. В умовах глобалізації та динамізму ринку, який базується на менеджменті знань, інновації можна розглядати з позиції фактору

конкурентоспроможності, тобто, базисом ефективного процесу господарювання, основою вдосконалення виробничої та збутової діяльності є конкурентна боротьба в контексті пошуку та реалізації інновацій [60].

Таким чином, впровадження інновацій у виробничий процес можна вважати інноваційною діяльністю підприємства.

Здійснені нами дослідження показали, що як у світовій, так і у вітчизняній практиці не існує єдності щодо визначення змісту поняття «інноваційна діяльність». В цілому здійснений нами аналіз показав, що найбільш жвава наукова дискусія точиться між двома напрямками щодо розуміння сутності інноваційної діяльності. Одні автори наголошують на тому, що це вид діяльності, інші – процес, табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Науково-методичні підходи до визначення поняття «інноваційна діяльність»

Автор	Визначення
1	2
визначення як вид діяльності	
Полегенька М.А. [36]	Вид діяльності, пов'язаний із трансформацією наукових досліджень і розробок, інших науково-технологічних досягнень у новий чи покращений продукт, введений на ринок, у новий чи покращений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, чи новий підхід до соціальних послуг
Лисак В.Ю. [28]	Це діяльність, спрямована на створення і практичне використання (доведення до споживача) нових або вдосконалених видів продукції, технологій, послуг або організаційних рішень адміністративного, виробничого, комерційного або іншого характеру, що забезпечують економічний (соціальний, екологічний чи інший) ефект
Захаркін О.О. [17]	Діяльність, що пов'язана із трансформацією результатів наукових досліджень та конструкторських розроблень у новий продукт, удосконалений технологічний процес чи новий підхід до соціальних послуг, спрямована на використання і комерціалізацію цих результатів, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів та послуг.
Скрипкот О. [46]	Інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг
Друкер П. [13]	Діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг як процес
як процес	
Харів П.С. [57]	Процес, спрямований на реалізацію результатів завершених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у

	практичній діяльності, а також супутні наукові дослідження і розробки
Чіков І.А. [61]	Процес зі стратегічного маркетингу, НДДКР, організаційно-технологічної підготовки виробництва, виробництва і оформлення нововведень, їх впровадження та комерційної реалізації на ринку з метою отримання прибутку, поширення в інші сфери

Продовження табл. 1.3

1	2
Тарасова О.В. [47]	Процес стратегічного маркетингу, НДДКР, організаційно-технічної підготовки виробництва, виробництва й оформлення нововведень, їх впровадження (або перетворення на інновацію) і поширення в інші сфери

Джерело: складено автором на основі [13; 17; 28; 36; 46; 47; 57; 61]

Узагальнюючи викладене вище, приходимо до висновку, що інноваційна діяльність являє собою цілий комплекс взаємопов'язаних між собою фінансових, виробничих, технологічних, наукових, організаційних та комерційних заходів, сукупність яких приводить до інновацій у вигляді нового чи удосконаленого продукту або технології його виробництва [31].

Інноваційна діяльність складається з виконання цілого ряду заходів, які об'єднуються в єдиний логічний ланцюг. Кожна ланка цього ланцюгу, кожна стадія цієї діяльності утілює свою логіку розвитку, має свої закономірності і свій зміст. Поєднуючись воєдино, наукові дослідження, дослідно-конструкторські і технологічні розробки, інвестиційно-фінансові, комерційні і виробничі заходи спрямовані для досягнення однієї мети – створення і комерціалізацію новини. Таким чином, інноваційна діяльність в поєднанні у складну систему, яка прагне досягнути визначеної мети формує інноваційний процес. Інноваційний процес неможливо звести до жодної з її складових; він характеризується фронтальністю, високим рівнем невизначеності і ризику, складністю прогнозування результатів [1].

Останнім часом визиває багато сперечань питання, що можна відносити до видів інноваційної діяльності. Нами пропонується наступний перелік видів інноваційної діяльності з коментарями щодо того, яким чином даний вид діяльності повинен відображатись у вигляді затрат на технологічну продуктову або процесну інноваційну діяльність, табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Види інноваційної діяльності і їх основні характеристики

Види інноваційної діяльності	Коментарі щодо включення витрат з даного виду діяльності в технологічну продуктову або процесну інноваційну діяльність
1	2
Придбання або формування релевантних знань, які є новими для фірми:	Затрати на відтворення досліджень; затрати на придбання технологій, які не відтворені в

Продовження табл. 1.4

1	2
- фундаментальні, пошукові і прикладні дослідження; - придбання неуречевлених технологій і ноу-хау; - придбання уречевлених технологій	конкретному продукті і ноу-хау; затрати на технології, які відтворені в конкретному продукті.
Доведення нових знань до можливості їх впровадження у виробництво (дослідно-	Затрати на відтворення розробок, що є результатами досліджень; затрати на проведення тестувань виробничого і маркетингового
конструкторські роботи зі створення інноваційного продукту):	характеру щодо можливості впровадження нововведення у виробничий процес
- технічне проектування продукту і виробничого циклу; - розробка технологічної документації; - розробка робочої документації для виготовлення і випробувань дослідного зразку; - тестування зацікавленості споживача	
Форми підготовки до виробництва:	Затрати на оснащення обладнання, промисловий інжиніринг, запуск виробництва, включаючи дослідні установки і дослідні зразки, які не включені у склад затрат на дослідження і розробки
- інструментальна підготовка і організація виробництва інноваційного продукту; - виробниче і художнє проектування інноваційного продукту; - інші капітальні придбання щодо введення інноваційного продукту у виробництво; - пуск виробництва.	
Виробництво інноваційного продукту	Затрати на виробництво згідно сучасних норм і стандартів калькуляції витрат
Підготування кадрів	Затрати на проведення тренінгів, які відносяться до технологічної продуктової або процесної інноваційної діяльності, що визначається необхідним для здійснення нового або удосконаленого продукту або процесу
Маркетинг	Затрати на маркетинг технологічної продуктової або процесної інновації, якщо він необхідний для здійснення технологічно нового або удосконаленого продукту або нового процесу
Програмне забезпечення	Затрати на розробку, придбання, адаптацію або використання програмного забезпечення, що входить у склад до технологічної продуктової або процесної інноваційної діяльності
Організація управління	Затрати на створення нових організаційних структур з різною організаційно-правовою формою; затрати на об'єднання, приєднання і поглинання різних організаційних структур; затрати на виділення і роз'єднання різних

	організаційних структур; затрати на створення сумісних підприємств, в тому числі франчайзинг; затрати на акціонування (це стосується лише тих організаційних структур, які трансформуються з метою проведення інноваційної діяльності)
--	--

Джерело: складено автором на основі [61]

Таким чином, інноваційна діяльність визначається сукупністю робіт в сфері інновацій, які регламентовані етапами їх організації, ресурсними можливостями, стадіями еволюції наукового знання від зародження перспективної ідеї створення нової техніки, технології або нової продукції до їх комерціалізації в умовах конкуренції. Вона визначає перетворення нових видів і способів людської життєдіяльності в соціально-культурні норми і зразки, що забезпечують їх інституціональне оформлення, інтеграцію і закріпленні в сфері матеріальної і духовної культури суспільства.

1.2. Система управління інноваційною діяльністю підприємства

Дослідження сучасного стану економіки держави та вітчизняних підприємств, зокрема, доводять надзвичайну актуальність інноваційної складової для їх подальшого розвитку. Необхідність оновлення продукції, виробничих потужностей, підвищення в цілому конкурентоспроможності має стати першочерговим завданням кожного господарюючого суб'єкта. Досвід більшості успішних вітчизняних підприємств є свідченням того, що подолання проблем, які виникають є можливим за рахунок впровадження різного роду інновацій та ефективного управління господарською діяльністю в цьому напрямку. Переконливим є і зарубіжний досвід, який практично доводить факт того, що від вдало впроваджених заходів в напрямку інноваційної діяльності залежить ефективність та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання.

Суб'єктами інноваційної діяльності є фізичні та юридичні особи України та іноземних держав, особи без громадянства, а також об'єднання цих осіб, які

безпосередньо здійснюють інноваційну діяльність в Україні або ж вкладають кошти в реалізацію інноваційних проектів на її території.

Об'єктами аналізу в інноваційній діяльності є інноваційні продукти або проекти їх розробки та впровадження. У випадку, коли мова йде про інноваційні підприємства, об'єктами аналізу є їх господарська діяльність [28].

Головним завданням управління інноваційною діяльністю підприємства є проведення заходів і робіт із створення та освоєння виробництва нової чи вдосконаленої продукції. Робота в напрямку інноваційної діяльності повинна ставити за мету впорядкування в просторі та синхронізацію в часі таких заходів як:

- впровадження передових інформаційних технологій як основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства та задоволення потреб споживачів;
- організація постійного контролю за узгодженим розвитком усіх функціональних напрямів діяльності підприємства;
- забезпечення раціонального використання інноваційного потенціалу; організація роботи по впровадженню інновацій в діяльність підприємства на постійній основі;
- здійснення фундаментальної підготовки залучення інновацій;
- організація та проведення роботи по: здійсненню якісного планування інноваційних проектів, дослідної та технічної підготовки серійного виробництва продукції згідно з очікуваним попитом, а також обраним сегменту ринку та забезпечити високу ефективність інноваційних процесів [51].

Таким чином, узагальнимо завдання, що постають перед суб'єктом господарювання під час провадження інноваційної діяльності та відповідно результати, які повинні бути ним отримані, подані в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Завдання та результати інноваційної діяльності суб'єкта господарювання

Завдання інноваційної діяльності	Результати інноваційної діяльності
Розроблення системи заходів для прискорення розвитку НТП і підвищення його соціально-економічної ефективності	Зміцнення позицій окремих суб'єктів, які займаються нововведенням, в результаті відновлення збутового потенціалу, максимізації прибутку

Наукові дослідження та створення нових видів продукції, вдосконалення устаткування, технологічних процесів	Збільшення можливості задоволення потреб суспільства за рахунок відновлення товарного асортименту
Удосконалення економічних важелів і стимулів розвитку інноваційної діяльності	Сприяння перерозподілу капіталу в результаті збільшення форм вкладення в найбільш перспективні види виробництва
Планування та фінансування досліджень	Посилення конкуренції у всіх галузях економіки

Джерело: складено автором на основі [1; 12; 32]

В контексті дослідження визначеної проблематики важливо відмітити, що в сучасній науковій літературі викладено модель управління інноваційною діяльністю підприємства, де стратегічні та структурні засоби розглядаються як управлінські інструменти для підвищення ефективності інноваційної діяльності, рис. 1.2, однак, авторам бажано було б, на нашу думку, відобразити фактор ризиковості при управлінні інноваційною діяльністю.

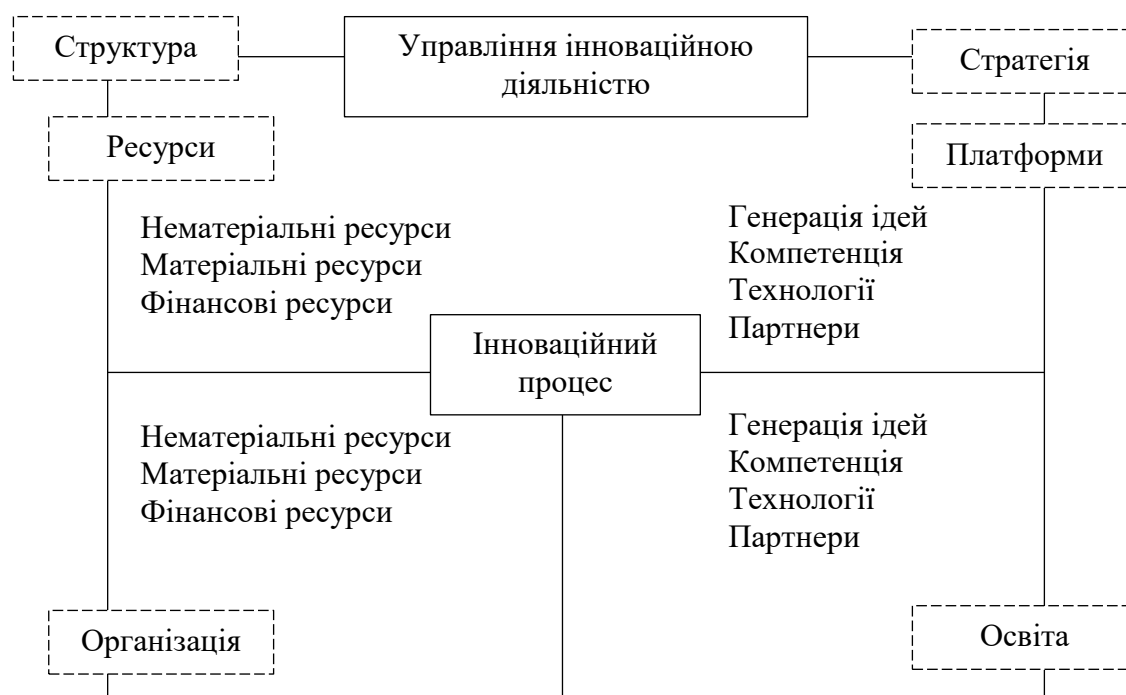

Рис. 1.2. Модель управління інноваційною діяльністю

Джерело: побудовано авторами на основі

Джерело: складено автором на основі [51]

Розглядаючи впровадження інновацій промисловими підприємствами встановлено, що із загальної кількості інновацій лише їх п'ята частина являє собою технологічні інновації, решта – продуктові. І навіть якщо запроваджуються нові технології, то їх метою є виробництво нової продукції.

Такий підхід зрозумілий, тому що при плануванні інноваційної діяльності господарюючі суб'єкти відштовхуються перш за все від потреб ринку – продукції, якої він потребує. Однак, як відмічає більшість експертів-науковців [31], недостатнім є рівень капіталовкладень для модернізації виробничих процесів на підприємствах, пов'язуючи таку ситуацію з фактом нестабільності стану інноваційної діяльності в Україні, виділяючи при цьому низку причин, серед яких найбільш суттєвою є фінансування інновацій як за рахунок результатів діяльності суб'єктів господарювання так і за рахунок коштів державного бюджету

Безпосередньо управління інноваційною діяльністю підприємства відбувається на основі ресурсного забезпечення (матеріально-технічного, кадрового, фінансового тощо), встановлених нормативних документів, правил, інструкцій (положення про підрозділи, посадові інструкції тощо) та інформаційного забезпечення (систематична реалізація процедур збору, аналізу, використання і розповсюдження інформації із зовнішніх та внутрішніх джерел, що забезпечує ефективну ідентифікацію потреби в інноваціях та прийняття управлінських рішень). Здійснюючи інноваційну діяльність керівництво підприємства повинно запропонувати інноваційну стратегію, в межах якої встановлюються цілі, які повинні бути узгодженими із загальними цілями та стратегією підприємства. Їхнє досягнення повинно відбуватися через формування управлінських рішень суб'єктом управління, представленого топ-менеджментом та менеджерами, які мають відношення до здійснення інноваційної діяльності, підприємства [19].

До загальних функцій управління інноваційною діяльністю, можна віднести класичні функції управління, виділені ще А. Файолем: планування, організація, мотивація та контроль, які, в свою чергу, є окремими видами діяльності в межах підприємства та деталізуються конкретними функціями управління залежно від мети здійснення інноваційної діяльності та в межах інноваційної стратегії.

Конкретні функції керуючої підсистеми інноваційної діяльності підприємства включають розробку інноваційної стратегії і створення нових організаційних структур управління, проведення аналізу і планування

інноваційної діяльності з урахуванням стратегічних і поточних планів підприємства, формування систем мотивування топ-менеджменту та персоналу підприємства; реалізацію ефективного контролю за виконанням ухвалених рішень.

Для забезпечення ефективного функціонування системи управління інноваційною діяльністю можливо формувати організаційну структуру, яка повинна включати осіб, що приймають рішення, а також постійно діючі та тимчасові суб'єкти управління діяльністю, яких доцільно долучати для активізації інноваційної діяльності. Тому система управління інноваційною діяльністю підприємства передбачає: створення на вищому рівні спеціалізованих підрозділів; створення служб координації; виділення цільових проектних груп або центрів з розробки нової продукції; створення венчурних підрозділів і спеціальних фондів стимулювання інноваційної діяльності; організацію консультаційної допомоги з питань нововведень; створення спеціальних галузевих лабораторій із проблем освоєння нових технологій. Також необхідно постійно здійснювати навчання та розвиток керівництва й персоналу підприємства як основного джерела нових знань та компетенцій. Лідерство керівництва та долучення персоналу до інноваційної діяльності повинно бути на основі взаємозв'язку показників ефективності управління цією діяльністю та системи стимулювання [47].

Процедура управління інноваційною діяльністю підприємства включає в себе такі етапи: дослідження попиту на інноваційну продукцію; аналіз ринку; формування та відбір перспективних ідей; аналіз внутрішніх можливостей підприємства щодо випуску інноваційної продукції; розроблення інноваційної продукції, зміна виробничого процесу, створення нового бізнесу або напряму діяльності; комерціалізація та поширення інновацій; оцінювання ризиків та розроблення заходів щодо їх мінімізації. Успішне відпрацювання вказаної процедури дозволяє отримати більшу ефективність запровадження нової розробки і знизити ризик отримання незадовільного результату від комерційної реалізації інноваційного проекту. Під час проведення аналізу ринку виявляються існуючі та потенційні майбутні потреби в інноваційному продукті, а також можливість

створення нових потреб. Завдяки методам управління інноваційною діяльністю можливо ефективно організувати цей процес, мотивувати працівників здійснювати інноваційну діяльність, скоординувати процес виконання визначених етапів її здійснення та контролювати якісні, кількісні та часові індикатори, визначенні в інноваційній стратегії [6].

Імплементуючи цей підхід до управління інноваційною діяльністю, керівництво підприємства зможе вирішити проблеми, які гальмують інноваційний розвиток підприємства. Крім того, використання відповідних методів, принципів та інструментів управління дозволить ефективно використовувати людський капітал, з його знаннями та здатністю створювати, реалізовувати та продукувати інновації. Саме тому, управління інноваційною діяльністю на засадах процесного підходу має стати вагомим чинником економічного зростання підприємств та, в кінцевому рахунку, економіки України загалом.

На рис. 1.3 наведено процесний підхід та послідовність етапів управління інноваційною діяльністю на підприємстві.

Процес управління інноваційною діяльністю підприємства повинен базуватися на таких принципах [20]:

- 1) принцип системності. Він враховує розгляд всіх складових елементів через взаємозв'язок і взаємозалежність один з одним під час здійснення управління;
- 2) принцип динамічності. Забезпечує приведення у відповідність цілей здійснення інноваційної діяльності підприємства (через баланс інтересів його вищого керівництва, менеджерів, фахівців, працівників);
- 3) принцип гнучкості. Полягає в здійсненні обміну ресурсами між елементами системи інноваційної діяльності підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем;
- 4) принцип наукової обґрунтованості. Передбачає під час здійснення управління інноваційною діяльністю дотримання економічних законів та закономірностей управління.
- 5) принцип єдності цілей. Вимагає поєднання цілей розвитку підприємства з цілями управління інноваційною діяльністю;

6) принцип ефективності. Орієнтується на вибір та реалізацію таких управлінських рішень щодо здійснення інноваційної діяльності підприємства, які в результаті призведуть до досягнення поставленої мети підприємства з максимальним розміром прибутку.

Цілком логічно, що заключним етапом управління інноваційною діяльністю підприємства є розрахунок економічних показників ефективності і порівняння планованих і фактичних результатів інноваційної діяльності підприємства з метою визначення

Забезпечення: ресурсне, нормативноправове, інформаційне, кно від отриманих результатів виникає потреба в активізації інноваційної діяльності та підвищенні якості менедж

середовища.

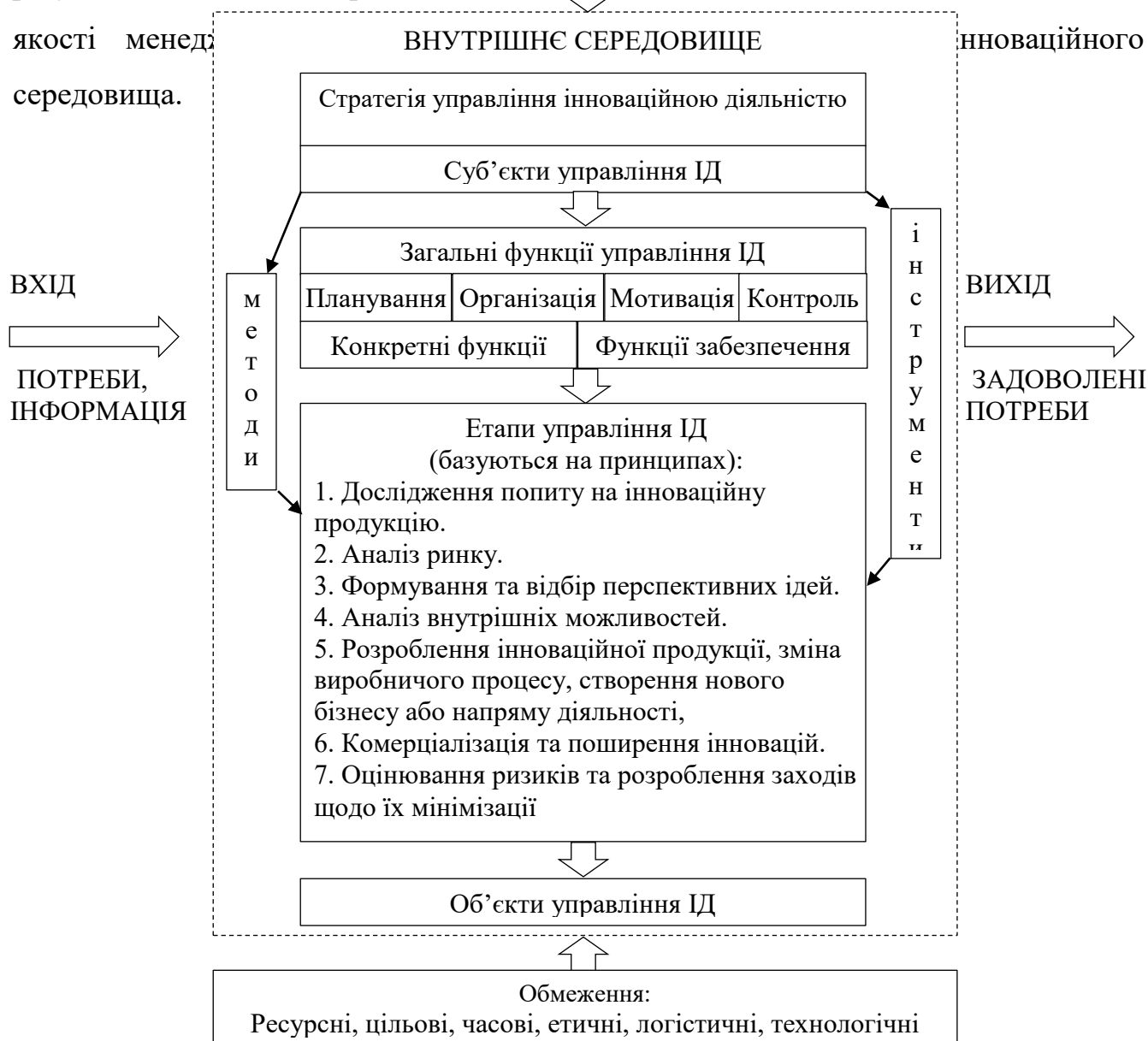

Рис. 1.3. Процесний підхід та послідовність етапів управління інноваційною діяльністю на підприємстві

Джерело: складено автором на основі [19]

Основними цілями здійснення управління інноваційною діяльністю підприємства є: ефективна імплементація інноваційного процесу та забезпечення його безперервного функціонування; виведення на ринок інновації, яка була розроблена задля задоволення потреб споживачів.

Отже, динамічні зміни, вимагають від підприємств своєчасної реакції підприємств до них у вигляді продуманого та обґрунтованого управління. Не є виключенням й інноваційна діяльність, від якості управління якої буде залежати не тільки конкурентоспроможність підприємства, а рівень його інноваційності. Від того наскільки швидко підприємство зможе враховувати потреби у нововведеннях та інноваційній продукції у вигляді своєчасних управлінських рішень, настільки коротким буде шлях від інноваційної ідеї до інноваційного продукту, необхідного покупцеві у визначений період часу. Крім того, процесний підхід до управління інноваційною діяльністю підприємства дозволяє його топ-менеджменту більш ефективно, скоординовано та ґрунтовно запроваджувати інноваційні процеси. Все це, в свою чергу, призведе до підвищення результативності інноваційного процесу та загалом діяльності підприємства.

1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства

Оцінка рівня ефективності інноваційної діяльності підприємств визначається як функція менеджменту, цілеспрямована на опрацювання фінансово-господарського стану, особливостей діяльності, аналізу інноваційних процесів та

побудови, на засадах отриманої узагальненої інформації, висновків для прийняття вдалих управлінських рішень.

Наукові погляди більшості авторів щодо критеріїв оцінки інноваційної діяльності ґрунтуються на визначенні ефективності шляхом співставлення ефекту (результату) використання інновацій та понесених витрат на інноваційний процес, виробництво інноваційної продукції. Тобто отримання додаткових доходів, які підприємство може залучати у інші сфери діяльності для свого розвитку. Розрахунок ефективності інноваційної діяльності має базуватись на праксеологічному підході, що передбачає взаємозв'язок цільового, системного та ресурсного підходів. Обрані підприємством методичні підходи до оцінки інноваційних процесів визначають рівень ефективності її проведення.

Отримана результативність від інноваційного управління виявляється у науковому, економічному, технологічному, екологічному та соціальному ефекті.

Управлінський персонал, під час оцінювання інноваційної діяльності, може визначати коефіцієнт ефективності власних капіталовкладень у інноваційні процеси ($K_{\text{кап.ін}}$), що показує частину отриманого доходу на одну гривню вкладеного, у інноваційні процеси, капіталу:

$$K_{\text{кап.ін}} = \frac{D_i}{K_i} \quad (1.1)$$

де D_i – величина доходу від інноваційної діяльності; K_i – величина капіталовкладень у інноваційні процеси [1, с. 218]. На етапі НДДКР має визначатись показник результативності ($P_{\text{нддкр}}$), формула розрахунку якого має такий вигляд:

$$P_{\text{нддкр}} = \frac{(N_{\text{еф}} + N_{\text{пр.еф}})}{(N_{\text{заг.}} - N_{\text{реал.}})} \quad (1.2)$$

де $N_{\text{еф.}}$ – кількість інновацій, розроблених власними силами, які є економічно ефективними; $N_{\text{пр.еф.}}$ – кількість інновацій, придбаних зі сторони із необхідним рівнем економічної ефективності; $N_{\text{заг.}}$ – загальна кількість інновацій підприємства внаслідок НДДКР та придбаних об'єктів інтелектуальної власності зі сторони; $N_{\text{реал.}}$ – загальна кількість інновацій підприємства внаслідок НДДКР та придбаних об'єктів інтелектуальної власності зі сторони, що були реалізовані на ринку [10].

У цілому проблема визначення ефективності і відбору найвигідніших варіантів реалізації інновацій потребує: по-перше, перевищення кінцевих результатів від їх використання над витратами на розроблення, виготовлення і реалізацію інновації; по-друге, зіставлення отриманих при цьому результатів з результатами від застосування інших аналогічних за призначенням варіантів інновацій. Особливо гостро постає необхідність швидкого оцінювання і правильного відбору варіанта інновації в закладах, які застосовують прискорену амортизацію, за якої строки заміни діючого обладнання на нове істотно скорочується. Крім того, метод оцінювання ефективності інновацій залежить від об'єкта вимірювання ефективності. Об'єктом оцінювання ефективності можуть виступати різні типи інновацій:

- засоби і знаряддя праці (нові, реконструйовані, модернізовані);
- предмети праці (сировина, паливо, матеріали, енергія);
- предмети кінцевого споживання;
- технологічні процеси;
- методи організації виробництва, праці та управління;
- інноваційний проект [16].

Формуванню системи заходів, прийняття рішень із зростання інноваційного потенціалу та інноваційної активності передують оцінювання її стану, рис. 1.4.

Рис. 1.4. Схема послідовності визначення рівня інноваційної активності підприємств

Джерело: складено автором на основі [38]

Головним чином оцінювання проводиться не відносно інноваційної діяльності в цілому, а конкретно інноваційного проекту. Обрання методики оцінювання доцільності інноваційних процесів у системі управління інноваційною діяльністю є важливим орієнтиром для підвищення ефективності стратегічного управління.

На основі проведення теоретико-практичних досліджень щодо стану інноваційних процесів на підприємствах, узагальнення існуючих проблем, рівня потенціалу та інноваційної активності зроблено висновок, що для підвищення ефективності функціонування підприємств варто проводити комплексне оцінювання та аналіз інноваційної діяльності за рядом стадій, рис. 1.5.

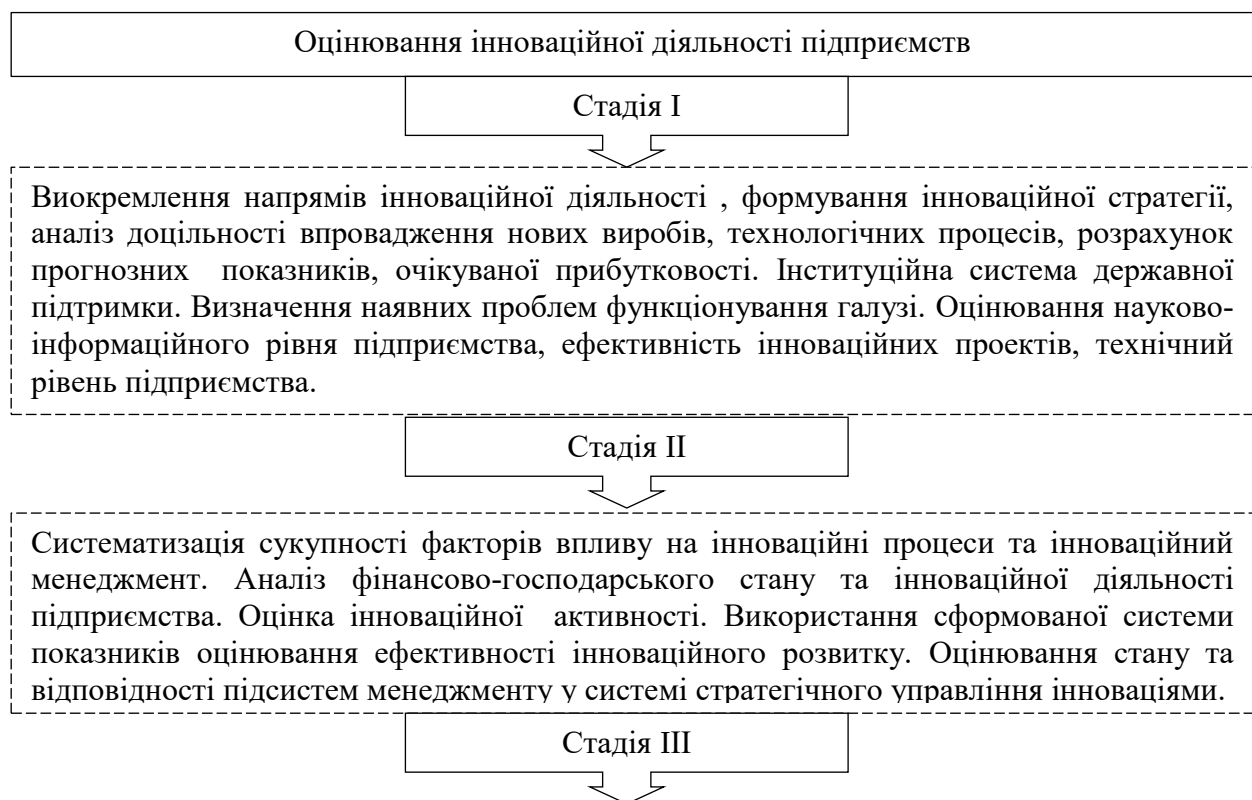

Рис. 1.5. Стадії комплексного оцінювання та аналізу інноваційної діяльності

Джерело: складено автором на основі [38]

Розглянемо порядок розрахунку ефективності деяких об'єктів інновацій. Оцінювання інноваційної діяльності підприємств передбачає застосування загальних показників оцінки ефективності інноваційних процесів, зокрема:

- показники виробничої ефективності науково-технічних заходів: темпи приросту ефективності виробництва конкретних видів продукції (робіт) від використання науково-технічних заходів; відносна економія собівартості продукції в результаті запровадження науково-технічних заходів;

- показники фінансової ефективності науково-технічних заходів: приріст прибутку в результаті реалізації науково-технічних заходів; приріст доданої вартості, включаючи амортизацію, в результаті реалізації науково-технічних заходів, у тому числі за рахунок інтенсивних і екстенсивних факторів; приріст доходу за рахунок реалізації науково-технічних заходів;

- показники інвестиційної ефективності науково-технічних заходів: ці показники характеризують кількість впроваджених науково-технічних засобів, зростання питомої ваги прогресивних технологічних процесів та нових інформаційних технологій, підвищення коефіцієнта автоматизації та організаційного рівня виробництва і праці, підвищення конкурентоспроможності підприємства, товарів та послуг на ринку [15].

У підсистемі оцінки та ефективності застосування системи стратегічного управління інноваційним розвитком підприємств варто виокремити критерії оцінювання ефективності інноваційного проекту у розрізі двох аспектів: кількісне визначення рівня отримання поставленої мети від реалізації інноваційного проекту та врахування критерію як основи для відбору найоптимальнішого

управлінського рішення. Менеджерами можуть застосовуватись ряд параметрів, що показуватимуть виконання принципів формування системи, з метою оцінювання результативності якої визначається окремий критерій:

- рівень ефективності окремого стратегічного рішення відносно інноваційних проектів, наприклад показник чистого приведенного ефекту, рентабельності, терміну окупності тощо;
- обсяг та розподілення за визначеними періодами інвестованих фінансових ресурсів;
- оцінювання періоду виконання управлінського рішення у стратегічній інноваційній діяльності та ризиків інноваційного проекту;
- існуючі обмеження у виробничому процесі, визначення наявності відповідних спеціалістів для впровадження інновацій;
- оцінювання ліквідності, а саме рух фінансових ресурсів, застосовуваних основних засобів.

Дані визначених параметрів оцінювання можна отримати у детермінованому чи стохастичному виді потенційних прогнозів діяльності. Такі дії дають змогу скоригувати стратегічні рішення щодо інноваційного процесу. Аналіз інноваційної діяльності підприємства загалом проводиться на основі даних статистичного аналізу, але на думку деяких науковців не у повній мірі відображає ефективність інноваційних процесів. Тому підсистему оцінювання інноваційної діяльності варто доповнювати додатковими показниками. Але, в той же час, це вимагає повноцінного інформаційного забезпечення менеджерів [25].

Інтегральний показник рівня інноваційного розвитку підприємства формується на базі комплексного показника інноваційної активності та інноваційної сприйнятливості підприємства. До першого відносять кількість освоєних (впроваджених) нових видів продукції, частку впроваджених нових технологічних процесів, частку реалізованої інноваційної продукції, коефіцієнт використання витрат на інноваційні процеси, коефіцієнти рентабельності інновацій, частку виготовлених інновацій, які є новими на ринку та окремо новими для підприємства, частку інноваційної продукції, спрямованої на експорт

у загальній величині виготовлених інновацій, коефіцієнти фінансової стійкості та покриття.

Комплексна система показників аналізу та оцінювання інноваційної діяльності підприємств, що надаватиме можливість проводити аналіз по факторам, включає такі основні групи показників: оцінювання ефективності інноваційних рішень, показники ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності, показники оцінки ділової активності, ефективності діяльності та використання ресурсів, рис. 1.6.

При оцінюванні рівня ефективності інноваційних проектів на підприємстві важливим є проведення:

– оцінки впливу на фінансово-господарську діяльність впровадження інновацій;

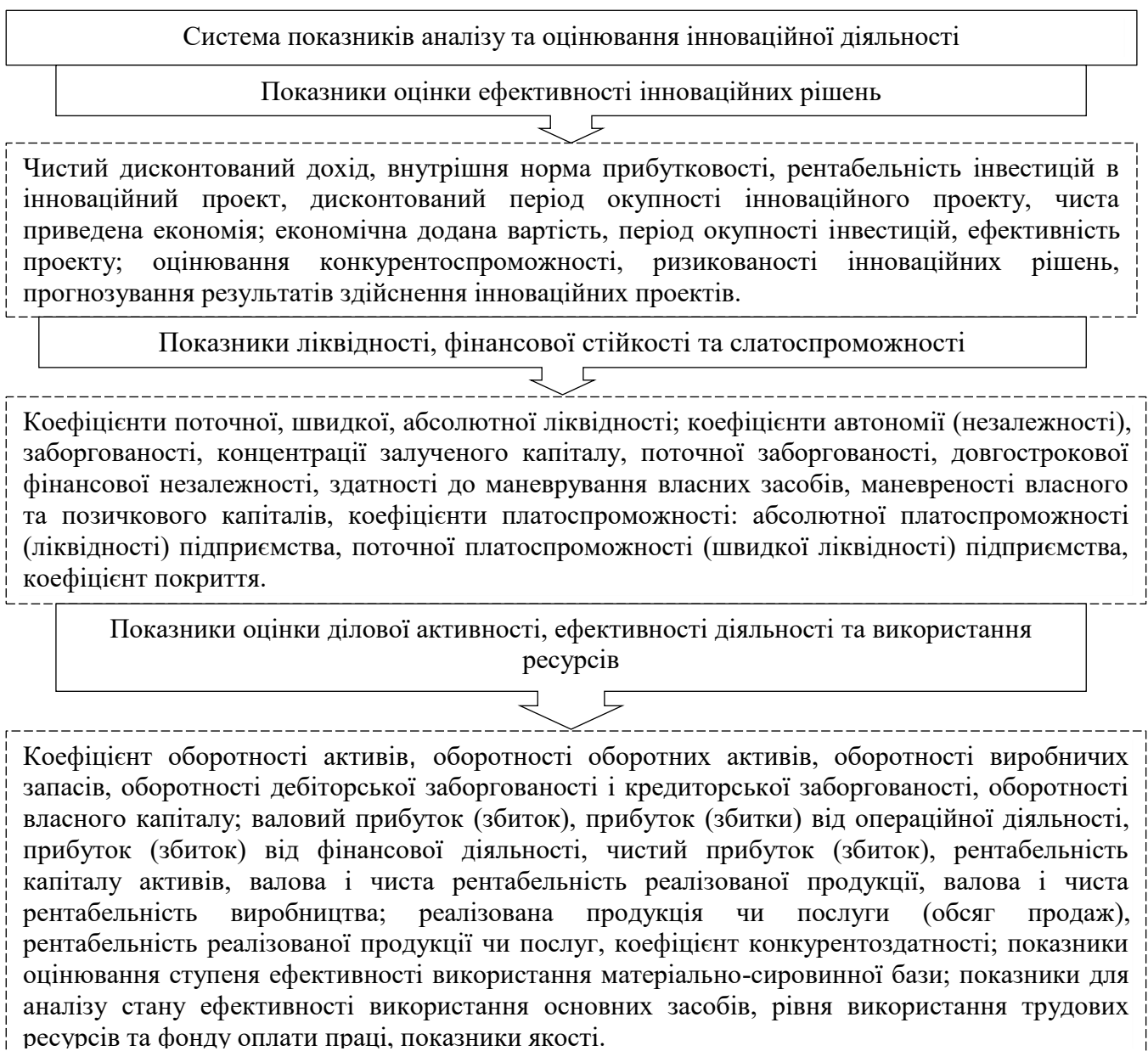

Рис. 1.6. Комплексна система фундаментальних показників аналізу та оцінювання інноваційної діяльності підприємств

Джерело: складено автором на основі [38]

- моделювання розгалуження ресурсів для інноваційних процесів;
- аналізу впливу інноваційно-інвестиційних проектів підприємства на зовнішнє середовище;
- оцінки ефективності із врахуванням впливу інфляційних процесів;
- визначення ефекту від співставлення отримуваних результатів інноваційної діяльності та, понесених на інноваційні проекти, витрат;
- аналізу можливих ризиків та невизначеностей відносно впровадження інновацій [29].

Визначено, що основним завданням підсистеми оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємств має бути узагальнений аналіз результативності від впровадження інноваційних проектів, рівня їх сприяння у зміні основних (базових) показників господарювання, формулювання доцільності та обрання якнайкращих альтернатив здійснення інновацій, вчасне та продуктивне внесення змін (поправок) у інноваційний проект та у розроблену інноваційну стратегію.

Від дієвості даної підсистеми оцінювання інновацій та рівня відповідності її до процесів у загальному менеджменті підприємства залежатиме можливість вчасного внесення корективів у роботу окремих підрозділів у організаційній структурі інноваційного підприємства.

Аналіз рівня ефективності інноваційної діяльності підприємства доцільно проводити керуючись такими принципами як: принцип діалектики; принцип ранжирування; принцип єдності аналізу та синтезу; принцип оперативності; принцип забезпечення співвідношення можливих варіантів; принцип кількісної визначеності [27]. Оцінювання стану та результативності стратегічного

управління інноваційною діяльністю на підприємстві можна проводити за запропонованим алгоритмом, рис. 1.7.

Оцінювання ефективності інноваційних процесів можна розраховувати шляхом застосування інтегрального показника ступеня власного інноваційного розвитку підприємства. У свою чергу даний показник передбачає визначення:

- ресурсного забезпечення, що оцінюється через розрахунок показників рівня інноваційного потенціалу підприємства – рівня використання фінансових ресурсів, наукового, матеріального, технічного, інформаційного та кадрового потенціалу господарюючого суб'єкта;

- технологічного забезпечення, яке менеджери можуть визначити через розрахунок показників технологічного оновлення – показники ефективності використання основних засобів та технологій, устаткування (оснащення), продуктивності праці;

- ринкової складової, що визначається результативністю основних показників інноваційного підприємства – показники рентабельності збуту інновацій, ринкової віддачі активів, зайнятого підприємством сегменту ринку, пробних продажів інноваційних продуктів, споживчою задоволеністю від інновації, результативності проведення реклами, ритмічності реалізації новацій [44].

Рис. 1.7. Алгоритм оцінювання стану та результативності стратегічного управління інноваційною діяльністю на підприємстві

Джерело: складено автором на основі [44]

На основі розглянутих науково-методичних поглядів щодо проведення оцінки інноваційної діяльності підприємств та узагальнення відповідних показників можна зробити висновок, що сприяти інноваційному розвитку можна шляхом модернізації основних засобів, технологічного забезпечення. Ці фактори є підґрунтям зростання виготовлення та реалізації інновацій, умовою забезпечення конкурентоспроможності продукції та послуг.

Наступним важливим фактором розвитку й активізації інноваційних процесів є формування та впровадження механізму оптимізації витрат, впровадженням ресурсозберігаючих технологій, залучення інвестиційних ресурсів для розробки й впровадження інновацій.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення в сфері управління інноваційною діяльністю підприємства

На сучасному етапі формування правового, демократичного суспільства найважливішим аспектом участі держави в регулюванні інноваційних процесів та невід'ємною складовою національної інноваційної системи є створення цілісного правового поля для повноцінної, масштабної та результативної інноваційної діяльності, а також впровадження системного контролю за дотриманням нормативно-правових актів, що у нинішніх умовах регламентують відносини у

цій сфері. Важливим етапом формування правового механізму державного регулювання інноваційного підприємництва повинна бути законотворча діяльність, вектор якої залежить від компетентності суб'єктів права, законодавчої ініціативи, їх політичних уподобань, а також система впровадження законодавчих актів і контролю за їх дотриманням.

Серед факторів, які спричинили загрозливу ситуацію в науковій та інноваційній діяльності і призводять до розмивання проголошених завдань інноваційного розвитку української економіки, необхідно відзначити відсутність єдиної системи управління нормативно-правовим регулюванням, досконалого механізму впровадження законодавчих актів та контролю за їх дотриманням.

Інноваційними правовідносинами вважають урегульовані у відповідних нормативно-правових актах відносини, які виникають між суб'єктами господарювання з приводу виникнення, здійснення, розвитку інноваційної діяльності та управління нею. Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність», інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [22].

Інноваційна діяльність регулюється низкою нормативно-правових актів різної юридичної сили – від законів до локальних нормативно-правових актів.

Нормативно-правові акти вищої юридичної сили (кодекси):

- Господарський кодекс України, в главі 34 дається визначення інноваційної діяльності, визначаються її види, форми інвестування в інновації, шляхи та форми державного регулювання та система державних гарантій інноваційної діяльності, основні засади державної експертизи інноваційних проектів, поняття та зміст договору та створення і передачу науково-технічної продукції, який використовується для виконання інноваційних розробок на замовлення суб'єкта інноваційної діяльності з метою їх наступної реалізації.

Відповідно ст. 327 Господарського кодексу України, інноваційна діяльність здійснюється за такими напрямками:

- проведення наукових досліджень і розробок, спрямованих на створення об'єктів інтелектуальної власності, науково-технічної продукції;
- розробка, освоєння, випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій;
- розробка і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального і екологічного становища;
- технічне переозброєння, реконструкція, розширення, будівництво нових підприємств, що здійснюються вперше як промислове освоєння виробництва нової продукції або впровадження нової технології [8].
- Цивільний кодекс України – глава 62 «Виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт» (регулює договірні відносини, що складаються в процесі виконання таких робіт, у тому числі розробки інноваційних проектів) [59].

Закони України:

- «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р., у ст. 3 якого закріплено поняття інноваційної діяльності як однієї з форм інвестиційної діяльності [39];
- «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 02.10.1995 р. визначає основні засади проведення науково-технічної експертизи, включаючи й експертизу інноваційних програм і проектів [41];
- «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16.07.1999 р. регулює особливості здійснення інноваційної діяльності зазначених у ньому суб'єктів інноваційної діяльності [43];
- «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. забезпечує правове регулювання комерційної інноваційної діяльності, у тому числі: дає визначення основним поняттям, закріплює принципи державної політики у сфері комерційної інноваційної діяльності, основні засади державного регулювання в цій сфері, визначає правовий режим інноваційних проектів та заходи щодо стимулювання інноваційної діяльності [40].

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» об'єктами інноваційної діяльності виступають [40]:

- інноваційні програми і проекти;
- нові знання та інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси;
- інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери;
- сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки; товарна продукція;
- механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

Інноваційний продукт – результат науково-дослідної і (або) дослідноконструкторської розробки (нові конкурентноздатні товари чи послуги), що відповідає вимогам Закону України «Про інноваційну діяльність».

- «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р. закріплює визначення понять пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, їх видів (стратегічні та середньострокові), основних засад їх формування, експертизи, затвердження, механізму їх реалізації та моніторингу [42].

Інноваційна діяльність в сучасних умовах виступає системою взаємопов'язаних між собою етапів загального інноваційного циклу розвитку виробництва, що починається з набуття населенням країни певної суми знань у системі освіти і закінчується використанням матеріалізованих інноваційних результатів інтелектуального розвитку суспільства в секторах економіки. Звідси впливає необхідність комплексного розв'язання проблеми інвестування кінцевих результатів розвитку знаннєвої складової економіки, а не окремих її ланок чи процесів.

Частина 2 ст. 326 Господарського кодексу України встановлює, що формами інвестування інноваційної діяльності є [8]:

- державне (комунальне) інвестування, що здійснюється органами державної влади або органами місцевого самоврядування за рахунок бюджетних коштів та інших коштів відповідно до закону;
- комерційне інвестування, що здійснюється суб'єктами господарювання за рахунок власних або позичкових коштів з метою розвитку бази підприємництва;

- соціальне інвестування, що здійснюється в об'єкти соціальної сфери та інших невиробничих сфер;
- іноземне інвестування, що здійснюється іноземними юридичними особами або іноземцями, а також іншими державами;
- спільне інвестування, що здійснюється суб'єктами України разом з іноземними юридичними особами чи іноземцями.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про інноваційну діяльність», інвестування підприємств в Україні може здійснюватися за рахунок [40]:

- а) коштів Державного бюджету України;
- б) коштів місцевих бюджетів;
- в) власних коштів спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- г) власних чи запозичених коштів суб'єктів інноваційної діяльності;
- д) коштів (інвестицій) будь-яких фізичних і юридичних осіб;
- е) інших джерел, не заборонених законодавством України.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», пріоритетними напрямками інноваційної діяльності в Україні є науково, економічно і соціально обґрунтовані та законодавчо визначені напрями інноваційної діяльності, спрямовані на забезпечення потреб суспільства у високотехнологічній, конкурентоспроможній, екологічно чистій продукції, високоякісних послугах та збільшення експортного потенціалу держави. Вони складаються із стратегічних та середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності [42]:

- стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності розраховані на тривалу перспективу (не менше 10 років) і є найважливішими напрямками інноваційної діяльності щодо забезпечення соціально-економічного зростання держави і поліпшення ефективності господарювання суб'єктів підприємницької діяльності. Вони розроблені на основі науково-прогнозного аналізу світових тенденцій соціально-економічного та науково-технологічного розвитку з урахуванням можливостей вітчизняного інноваційного потенціалу;

- середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності розраховані на реалізацію протягом найближчих 3-5 років напрямів інноваційного оновлення промислового, сільськогосподарського виробництва та сфери послуг щодо освоєння випуску нових наукоємних товарів та послуг з високою конкурентоспроможністю на внутрішньому та (або) зовнішньому ринках.

Науково-технічні роботи являють собою роботи з вирішення тих чи інших теоретичних проблем, проведення досліджень у визначених галузях науки й техніки, теоретичну розробку можливості створення нового виду машин, приладів, устаткування і т. д. У тих випадках, коли ці роботи спрямовані на вирішення проблем у пріоритетних галузях народного господарства за допомогою найновіших високоефективних технологій, зацікавленість у науково-технічних роботах може виявити держава. За таких умов виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт може організовуватися за договорами, заснованими на державному замовленні.

Основною правовою формою реалізації інвестицій у сфері інноваційної діяльності є договір на створення і передачу науково-технічної продукції.

За договором на створення і передачу науково-технічної продукції одна сторона (виконавець) зобов'язується виконати зумовлені завданням другої сторони (замовника) науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (далі - НДДКР), а замовник зобов'язується прийняти виконані роботи (продукцію) і оплатити їх.

Предметом договору на передачу науково-технічної продукції може бути модифікована науково-технічна продукція. Науково-технічною продукцією є завершені науково-дослідні, проектні, конструкторські, технологічні роботи та послуги, створення дослідних зразків або партій виробів, необхідних для проведення НДДКР згідно з вимогами, погодженими із замовниками, що виконуються чи надаються суб'єктами господарювання (науково-дослідними, конструкторськими, проектно-конструкторськими і технологічними установами, організаціями, а також науково-дослідними і конструкторськими підрозділами підприємств, установ і організацій тощо).

Згідно з ст. 179 Господарського кодексу України укладення господарського договору є обов'язковим для сторін, якщо він заснований на державному замовленні, виконання якого є обов'язковим для суб'єкта господарювання у випадках, передбачених законом, або існує пряма вказівка закону щодо обов'язковості укладення договору для певних категорій суб'єктів господарювання чи органів державної влади або органів місцевого самоврядування. За ч. 7 цієї статті господарські договори укладаються за правилами, встановленими Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, передбачених цим кодексом, іншими нормативно-правовими актами щодо окремих видів договорів [8].

Невід'ємною складовою правової охорони інтелектуальної власності є встановлена чинним законодавством система експертиз. Стосовно таких об'єктів права інтелектуальної власності, як об'єкти промислової власності експертизи, згідно з чинним законодавством, то вони є обов'язковими. Крім них, згідно з Господарським кодексом України, обов'язковій державній експертизі підлягають інноваційні проекти, що інвестуються за рахунок Державного бюджету України або місцевих бюджетів, а також проекти, замовниками яких є органи державної влади чи органи місцевого самоврядування. Крім того, у разі необхідності, експертиза окремих інноваційних проектів, що мають важливе народногосподарське значення, може здійснюватися за рішенням Кабінету Міністрів України [31].

При цьому порядок проведення експертизи регулюється Законом України «Про наукову та науково-технічну експертизу» зі змінами й доповненнями, який є головним законодавчим актом у сфері експертної діяльності. Загалом Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» регулює два види експертизи – у сфері наукової й науково-технічної діяльності, а також поєднує в собі загальні норми щодо проведення всіх експертиз зі спеціальними нормами щодо наукових і науково-технічних експертиз, доцільність чого викликає сумніви. Відповідно до його положень наукова і науково-технічна експертизи – це діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз і оцінка науково-

технічного рівня об'єктів експертизи й обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів [41].

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» експертизи за суб'єктами проведення поділяються на такі форми: державна, громадська та інші експертизи. Державна експертиза проводиться органами виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності, підприємствами, установами й організаціями, тимчасовими експертними групами, компетентними у відповідній галузі наукової і науково-технічної діяльності, за дорученням державних органів. Наукова й науково-технічна експертиза, яка проводиться з урахуванням громадської думки або з ініціативи громадських об'єднань громадян, трудових колективів, визнається громадською. Вона проводиться на підставі договорів на проведення громадської наукової і науково-технічної експертизи. Крім того, для проведення спеціальних експертиз можуть створюватися спеціальні експертні організації [41].

З огляду на проведені дослідження інноваційна діяльність та інвестиційний процес в Україні регулюються спеціалізованими законами, кодексами та іншими нормативно-правовими актами, на практиці необхідність опрацювання великої кількості правових документів є ще однією перепорою на шляху до створення ефективної системи стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку. Часто правові акти носять декларативний характер та супроводжуються застереженням «якщо інше не передбачене законодавством». Бажано було б, щоб усі винятки з відповідної норми були передбачені в тому документі, в якому міститься саме правило.

Висновки до розділу 1

В процесі дослідження теоретичної сутності економічної категорії інноваційна діяльність, нами встановлено, що під інноваційною діяльністю розуміють сукупністю робіт в сфері інновацій, які регламентовані етапами їх організації, ресурсними можливостями, стадіями еволюції наукового знання від

зародження перспективної ідеї створення нової техніки, технології або нової продукції до їх комерціалізації в умовах конкуренції. Вона визначає перетворення нових видів і способів людської життєдіяльності в соціально-культурні норми і зразки, що забезпечують їх інституціональне оформлення, інтеграцію і закріплення в сфері матеріальної і духовної культури суспільства.

Безпосередньо управління інноваційною діяльністю підприємства відбувається на основі ресурсного забезпечення (матеріально-технічного, кадрового, фінансового тощо), встановлених нормативних документів, правил, інструкцій (положення про підрозділи, посадові інструкції тощо) та інформаційного забезпечення (систематична реалізація процедур збору, аналізу, використання і розповсюдження інформації із зовнішніх та внутрішніх джерел, що забезпечує ефективну ідентифікацію потреби в інноваціях та прийняття управлінських рішень).

Здійснюючи інноваційну діяльність керівництво підприємства повинно запропонувати інноваційну стратегію, в межах якої встановлюються цілі, які повинні бути узгодженими із загальними цілями та стратегією підприємства. Їхнє досягнення повинно відбуватися через формування управлінських рішень суб'єктом управління, представленого топ-менеджментом та менеджерами, які мають відношення до здійснення інноваційної діяльності, підприємства.

Оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства здійснюється за допомогою інтегрального показника рівня інноваційного розвитку підприємства, який формується на базі комплексної системи показників. Комплексна система показників аналізу та оцінювання інноваційної діяльності підприємств, що надаватиме можливість проводити аналіз по факторам, включає такі основні групи показників: оцінювання ефективності інноваційних рішень, показники ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності, показники оцінки ділової активності, ефективності діяльності та використання ресурсів тощо.

Серед нормативно-правові актів вищої юридичної сили, що здійснюють регулювання інноваційної діяльності варто виділити: Господарський кодекс

України та Цивільний кодекс України. Серед Законів України: «Про інвестиційну діяльність»; «Про наукову і науково-технічну експертизу»; «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»; «Про інноваційну діяльність» тощо.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства

Об'єктом дослідження бакалаврської кваліфікаційної роботи є приватне акціонерне товариство «Оболонь». Скорочене фірмове найменування організації: ПрАТ «Оболонь». Підприємство розміщене за адресою: Україна, 04212, місто Київ, вул. Богатирська, буд. 3. Підприємство діє на підставі Статуту, воно зареєстроване 29.06.1993 р. ПрАТ «Оболонь» сьогодні є найбільшим в Україні виробником пиво безалкогольної продукції.

У 1996 р. було прийнято рішення зробити перший глобальний етап реконструкції виробництва.

Даний етап включав у себе:

- закупівлю та введення в експлуатацію 8 нових датських циліндро-конічних танків (ЦКТ) «Хольврика», що дозволило збільшити термін дозрівання суслу та підняти його якість;

- заміну вітчизняної лінії розливу пива в пляшки на сучасну в той час лінію KHS (Німеччина), що в свою чергу забезпечила збільшення потужності розливу пива вдвічі;

- заміну вітчизняного сепаратора на сепаратор фірми «Вестфалія» (Німеччина), що підвищило якість фільтрації готового пива;

- будівництво та введення в дію нової котельні, що використовує у своїй роботі енергозберігаючі технології;

- заміну та введення в експлуатацію пляшомийної машини KHS (Німеччина);

- введення в експлуатацію автоматичної лінії розливу пива у кеґі.

2 етап реконструкції завершує повну модернізацію підприємства.

2-й етап реконструкції проводився насамперед для того, щоб якісні показники «Оболонського» пива відповідали всім вимогам Європейської пивоварної Конвенції (ЄBC), а також збільшення потужностей з виробництва пива.

Даний етап включив у себе:

1. Заміну вітчизняного «варіння» відкритого типу потужністю 1,7 млн. декалітрів на рік на новий автоматичний варильний комплекс закритого типу фірми APPARATEBAU NORDHAUSEN GmbH/2 (Німеччина). Його річна потужність – 7 млн. декалітрів на рік.

2. Введення в експлуатацію 4 додаткових ЦКТ (обсяг – 230 м³ кожен) фірми «Хольврика» (Данія) з метою остаточної заміни фізично зношених вітчизняних ЦКТ, здатних забезпечити інтенсивне охолодження пива після досягнення необхідного ступеня зброджування (за рахунок заміни холодоагенту на пропіленгліколь). Крім того, вони спроможні забезпечити більш тривалий час для дозрівання так званого зеленого пива (проміжної ланки між суслем та готовим пивом) для формування його букета.

3. Відкриття нового дріжджового відділення із системою пропagaції. Нове дріжджове відділення забезпечило стерильні умови для розведення чистої культури дріжджів та отримання фізіологічно міцних пивних дріжджів.

Дріжджовим партнером є знаменитий Данський королівський інститут пивоваріння.

4. Впровадження нової датської СІР-станції для дріжджового відділення, а також нових відділень ЦКТ забезпечує подальше збільшення стійкості готового пива від Оболонь. На цей раз до 6 місяців.

На сьогодні 2 етап реконструкції (як було зазначено вище) завершено. Нині «доопрацьовуються деталі». Зокрема, проводяться роботи із заміни зношеного рамного фільтрпреса кізельгурової фільтрації пива на сучасний свічковий фільтр кізельгурової фільтрації. Постачальник – фірма KHS (Німеччина). Заміна фільтра дозволить збільшити потужність фільтрації та підвищити ще більшою мірою якість готового пива - за рахунок виключення контакту фільтрованого пива та повітря та підвищення ступеня фільтрації. Нова система більш економічна з допомогою виключення використання дорогого фільтркартона.

З усього сказаного випливає, що на абсолютно новому устаткуванні, поставленому, до речі, з країн-лідерів у сфері виробництва пива – Німеччини та Данії, сучасна «Оболонь» випускає пиво, якого ще не бачили в країні.

Таким чином, місія підприємства полягає у щоденній праці для того, щоб не залишити спраглих на планеті.

Стратегія ПрАТ «Оболонь» націлена на задоволення вимог та очікувань замовників і, за рахунок цього, на утримання лідируючої позиції на ринку пива та безалкогольних напоїв, при постійній увазі до збереження навколишнього середовища та врахування інтересів зацікавлених сторін.

Невід'ємною складовою частиною даної стратегії є постійне удосконалення системи управління, яка відповідає вимогам стандартів та правильне передбачення тенденцій розвитку ринку.

Основною метою створення ТОВ «МПК» є провадження комерційної діяльності для отримання прибутку.

Основним видом діяльності підприємства є:

11.05 Виробництво пива

Інші:

31.01 Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі

10.32 Виробництво фруктових і овочевих соків

11.01 Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв

Згідно Статуту підприємства до основних напрямків діяльності ПрАТ «Оболонь» варто віднести:

- виробництво пива, мінеральних вод, солоду, сиропів, безалкогольних і слабоалкогольних напоїв, соків, вуглекислоти, поліетиленових ящиків та товарів народного споживання;
- використання родовищ підземних та мінеральних вод для власного виробництва та для підприємств, які використовують такі ресурси;
- виробництво пакувальних матеріалів та виробів;
- оптова і роздрібна торгівля, а також посередницька діяльність у сфері торгівлі;
- виконання торгово-посередницьких операцій;
- торгівельна діяльність у сфері оптової, роздрібної, комісійної торгівлі та громадського харчування з продажу продовольчих і непродовольчих товарів, продуктів харчування, харчових добавок, алкогольних напоїв, пива і безалкогольних напоїв;
- організація маркетингово-інформаційної діяльності, дослідження кон'юнктури внутрішніх та міжнародних ринків, створення міжрегіональної маркетингової мережі, обмін комерційною та іншою інформацією, розробка і впровадження інноваційних продуктів;
- надання в оренду майна, споруд, обладнання та машин виробничо-технічного призначення тощо.

Продукція товариства представлена наступними видами та торговими марками:

- пиво: «Оболонь», «Hike», «Zibert», «Охтирське», «BeerMix», «Hardmix», «Zlata Praha», «Keten Brug», «Pubster», «GOLDEN CASTLE», «EXPORT», «Десант», «Carling», «Germanarich», «Рідний Шубін», «Світле», «Piwny kubek» («Пивний кухоль»), «МАРОЧНЕ 1913» та «Дівчина з півдня»;

- слабоалкогольні напої: «Класична серія», «DZEN», «Енергетичні напої», «Hard Seltzer»;
- сидр: «Sidro Villa Bianca» та «Ciber»;
- безалкогольні напої: «Живчик», «Молодіжна лінійка», «HARRIDAN», «Живчик Smart Cola», «Живчик Orange», «Lemonissimo Lemonata», «Живчик Leemon», Квас «Старокиївський», «Енергетичні напої» та «Смачна класика»;
- мінеральна та питна вода: «Оболонська», «Прозора», «Збручанська 77», «Регіональна вода», «Аквабаланс»;
- виробництво солоду;
- аграрна продукція: солод, дробина, відходи ячмінні (3-я категорія) та паростки солодові.

Споживачами продукції підприємства в першу чергу виступають всі громадяни країни, які споживають як пиво, слабоалкогольні так і безалкогольні напої. Деякі види продукції представлено в країнах Європи, адже після лютого 2022 р. підприємство зупинило будь-яку співпрацю з білоруссю та росією.

Також споживачами підприємства є ресторани та інші заклади, де продають пиво, слабоалкогольну та безалкогольну продукцію, які купують її відповідно не для подальшого споживання, а для перепродажу. Аналіз динаміки обсягів реалізації основних видів продукції представлено в табл. 2.1

Таблиця 2.1

Обсяги реалізації основних видів продукції ПрАТ «Оболонь»

Вид продукції	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення 2023 р. від 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%	п.с.
Пиво	3104022	56,8	3397920	57,5	5101876	58,9	1997854	63,4	2,1
Безалкогольні напої	819724	15,0	862776	14,6	1048093	12,1	228369	27,9	-2,9
Слабоалкогольні напої	125691	2,3	774135	13,1	926826	10,7	801135	в 6,4 р.б.	8,4
Мінеральна вода	344284	6,3	307290	5,2	381125	4,4	36841	10,7	-1,9
Інша продукція	1071106	19,6	567305	9,6	1204008	13,9	132902	12,4	-5,7
Разом	5464827	100	5909426	100	8661928	100	3197101	58,5	x

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Таким чином, основним продуктом асортиментного портфеля підприємства є пиво, адже обсяги реалізації його збільшилися протягом 2021-2023 рр. на 63,4%, при чому пиво в структурі реалізованої продукції складало у 2021 р. 56,8%, а у 2023 р. – 58,9%. Через війну зменшилися обсяги споживання безалкогольної продукції в загальній структурі асортименту на 2,9 п.с. та мінеральної води – на 1,9 п.с., і навпаки, збільшилася питома вага слабоалкогольних напоїв – на 8,4 п.с., а фізично в 6,4 рази.

Продукція підприємства представлена в 16 національних роздрібних мережах, як: «АТБ-маркет», «Сільпо», «Фора», «Експансія», «ЕКО маркет», «Квіза», Metro, «Таврія-В», Varus, «Фуршет», Auchan, Novus, «Караван», Billa, «Пако/Вопак», «Брусничка».

У 2008 році ПрАТ «Оболонь» стало першим у вітчизняній харчовій промисловості, яке здійснило сертифікацію одразу чотирьох систем управління. Компанія підтвердила відповідність стандартам ДСТУ ISO 9001:2001 (системи управління якістю), ДСТУ ISO 22 000:2007 (системи управління безпечністю харчових продуктів), ДСТУ ISO 14 001:2006 (системи екологічного управління) та ДСТУ-П OHSAS 18 001:2006 (системи управління безпекою та гігієною праці).

Організаційна структура ПрАТ «Оболонь» лінійно-функціональна. На чолі підприємства стоїть директор, рис. 2.1.

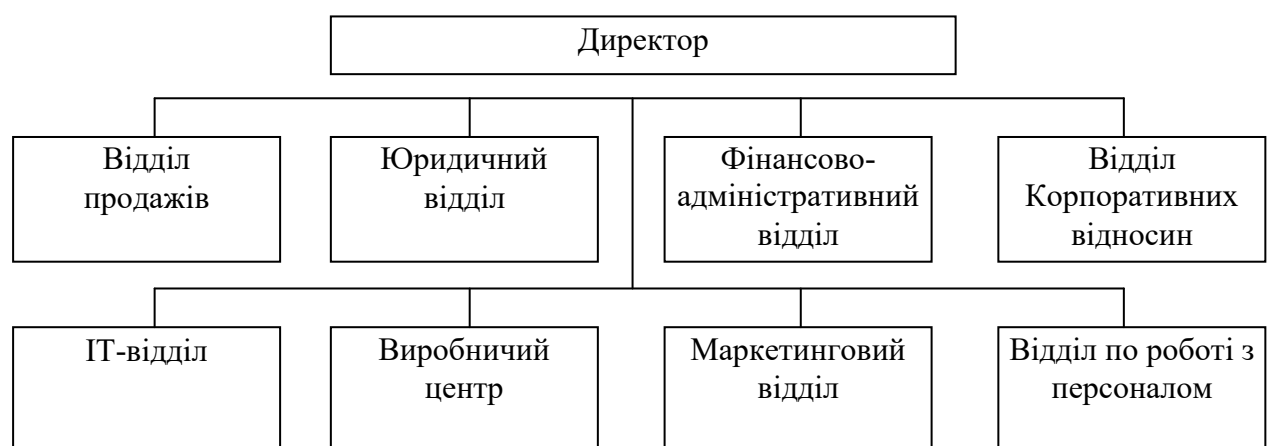

Рис. 2.1. Організаційна структура ПрАТ «Оболонь»

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Підприємство підрозділяється на адміністрацію та виробничий цент. До адміністрації входять сім великих відділі: відділ продажів, юридичний відділ, фінансово-адміністративний відділ, відділ корпоративних відносин, ІТ-відділ, маркетинговий відділ та відділ по роботі з персоналом.

Виробничий центр, в свою чергу складається з наступних підрозділів: мехслужба, електроцех, основний склад, адміністративно-господарський відділ, лабораторія, автотранспортна ділянка, промбаза, пивоварні цехи, міні броварні, цех розливу в кеґі, цех розливу в пляшки, цех розливу в ПЕТ, цех безалкогольних напоїв, мінеральної та питної води, слабоалкогольних напоїв, сидру тощо.

Аналізуючи ринок пива, відмітимо, що навіть сьогодні він є досить насиченим і висококонкурентним. Сьогодні найбільшими гравцями на ринку пива є SuninBev та Carlsberg, також потужний сегмент зайнято ППБ (перша приватна броварня). Менш потужними виробниками, проте достойними конкурентами для ПрАТ «Оболонь» є Privat Label, Полтавпиво, Бердичівський ПЗ та Опілля.

Крім великих виробників, на ринку сьогодні існує ряд гравців – виробників крафтового пива, які виробляють його у міні-броварнях. Вони не виробляють великі обсяги, проте можуть представити широкий асортимент продукту власного виробництва і конкурують переважно на невеликих за площею територіях, проте також перетягують увагу споживачів на свій продукт.

Підсумовуючи проведене дослідження відмітимо, що основна увага підприємства зосереджена на виробництві пива. В цьому напрямку ПрАТ «Оболонь» показала відмінні результати завдяки чудовому смаку продукції та використанню найкращого обладнання, що робить її сильним конкурентом на ринку. Висока якість товарів і низькі виробничі витрати дають можливість пропонувати ціни, які в середньому на одну гривню нижчі, ніж у конкурентів.

Розташування підприємства та забезпечуючих підприємств та наявність свердловин поблизу виробництва дають можливість мінімізувати транспортні витрати. Виробничі потужності, що розташовані в центрі Києва, забезпечують швидку доставку товарів по місту. Це особливо актуально для перевезення живого пива з терміном придатності 3-4 дні.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ПрАТ «Оболонь»

На сучасному етапі розвитку суспільства в умовах ринкової економіки проблема забезпечення ефективності діяльності підприємств займає одне з центральних місць, що зумовлено як збільшенням підприємницьких ризиків, так і посиленням конкуренції на ринку. У зв'язку з цим, необхідно здійснювати розвиток здатностей підприємства протистояти негативному впливу зовнішніх факторів, підвищувати конкурентоспроможність та підтримувати прибутковості підприємства.

Ефективною вважається діяльність підприємства, за якої підприємство отримує прибуток, максимально ефективно використовуючи кожен одиницю наявних ресурсів, прагнучи при цьому мінімізувати свої витрати.

Єдиного показника, який зачіпав би всі аспекти фінансово-економічної діяльності підприємства та характеризував би її ефективність, не існує. Саме тому, для того, щоб оцінити результативність діяльності підприємства, необхідно розрахувати низку фінансових коефіцієнтів та проаналізувати отримані результати в сукупності. Це дасть підсумкову картину ефективності діяльності підприємства в цілому.

Показники фінансово-економічного стану підприємства передбачають здійснення аналізу показників ефективності ведення господарської діяльності та відносних коефіцієнтів, таких як: рентабельність підприємства та рентабельність активів, аналіз оборотності активів. Окрема увага приділена оцінці наявності ресурсів на підприємств та жерел їх утворення.

Проведемо аналіз основних показників ефективності діяльності ПрАТ «Оболонь», табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Основні економічні показники діяльності ПрАТ «Оболонь»

Показники	Роки			Відхилення 2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%

1	2	3	4	5	6
Чистий дохід, тис. грн.	5464827	5909426	8661928	3197101	58,5
Валовий прибуток, тис. грн.	1328819	993596	2589423	1260604	94,9
Чистий прибуток, тис. грн.	76798	-135094	1197966	1121168	у 15 р.б.
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	5374464,5	5383484,5	5478106,0	103641,5	1,9
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	4178751,5	3960087,0	3741358,0	-437393,5	-10,5
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	1195713,0	1423397,5	1736748,0	541035,0	45,3
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	2389	2251	2055	-334	-13,9
Фондовіддача, грн.	1,31	1,49	2,32	1,01	77,0
Фондомісткість	0,07	0,07	0,05	-0,02	-27,4
Фондоозброєність, тис. грн /ос.	1749,16	1759,26	1820,61	71,45	4,1
Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	2287,50	2625,24	4215,05	1927,55	84,3

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,57	4,15	4,99	0,42	9,1

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Оцінюючи дані табл. 2.2. відмітимо те, що незважаючи на військовий стан в країні підприємство нарощує обсяги виробництва та реалізації продукції. Так, чистий дохід від реалізації протягом 2021-2023 збільшився на 58,6%, звісно на такий ріст вплинуло і зростання цін на сировину, матеріали, паливо та енергію, що в цілому відобразилося на розмірі чистого доходу підприємства. Про підвищення ефективності господарювання свідчить зростання валового прибутку на 94,9%.

Щодо аналізу динаміки чистого прибутку підприємства, то варто відмітити, що у 2022 р. з початком повномасштабного вторгнення майже пів року була заборона на продаж алкогольної та слабоалкогольної продукції по всій території країни, що вплинуло на те, що підприємство у 2022 р отримало збиток. Проте, із стабілізацією стану в країні ПрАТ «Оболонь», незважаючи на втрату ринків на ТОК та прифронтових районах отримало чистий прибуток, який в 15 разів більший ніж у 2021 р.

В цілому середньорічна вартість активів збільшилася на 1,9% протягом періоду дослідження, варто відмітити, що це відбулося за рахунок збільшення

середньорічної вартості оборотних активів на 45,3%, адже середньорічна вартість необоротних активів відмітилася зниженням на 10,5% за рахунок руйнувань виробничих потужностей в наслідок ракетних атак.

Негативна ситуація щодо воєнного стану, ворожих обстрілів зумовила міграцію населення, а втрата частини потужностей спричинило зменшення середньооблікової чисельності працівників на 13,9%, що наразі є однією із головних проблем підприємства.

Незважаючи на ряд негативних змін відмітимо, що показник фондівдачі у 2023 р. збільшився у порівнянні із 2021 р. на 77,0%, продуктивність праці збільшилася на 83,4%, що свідчить про те, що підприємство змогло акумулювати можливості і працювати ефективно і такі важкі часи. Підтвердженням цьому є пришвидшення оборотності оборотних активів на 9,1%.

Наступний етап аналізу – це аналіз майна підприємства та джерел його утворення, що в повній мірі дають можливість визначити за який рахунок відбувається фінансування операційної діяльності підприємства, яку політику фінансування власних активів здійснює підприємство, що в подальшому впливає на його стійкість та фінансову незалежність.

Аналіз майна підприємства та джерел його утворення здійснюється за рахунок вертикального аналізу (структури) елементів та горизонтального, який дає можливість побачити зміни активів та пасивів у динаміці, табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Характеристика майна підприємства ПрАТ «Оболонь»
та джерел його формування за балансом

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення 2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	п.с.
Активи									
1. Необоротні активи:	4057998	74,8	3862176	72,3	3620540	64,5	-437458	-10,8	-10,3
в т.ч. основні засоби	3974114	73,2	3741276	70,1	3464064	61,7	-510050	-12,8	-11,5
2. Оборотні активи	1367817	25,2	1478978	27,7	1994518	35,5	626701	45,8	10,3
в т.ч. запаси	914584	16,9	908432	17,0	982646	17,5	68062	7,4	0,6
дебіторська	438952	8,1	545905	10,2	867629	15,5	428677	97,7	7,4

заборгованість									
грошові кошти	10695	0,2	15175	0,3	138747	2,5	128052	у 12 р.б.	2,3
Пасиви									
1. Власний капітал	2015545	37,1	2140513	40,2	3361607	59,8	1346062	66,8	22,7
в т.ч. зареєстрований капітал	65344	1,2	65344	1,2	65344	1,2	0	0,0	0
нерозподілений прибуток	-387801	-7,2	-136383	-2,6	1204270	21,5	1592071	у 4 р.б.	28,7
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1321453	24,4	1119221	20,9	981844	17,5	-339609	-25,7	-6,9
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	2088817	38,5	2081420	38,9	1271607	22,7	-817210	-39,1	-15,8
Баланс	5425815	100,0	5341154	100,00	5615058	100,00	189243	3,5	х

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

За даними, наведеними в табл. 2.3 можна відмітити, що протягом 2021-2023 рр. відбулося суттєве зниження питомої ваги необоротних активів підприємств з 74,8% у 2021 р. до 64,5% у 2023 р. На противагу оборотних активам, частка яких збільшилася з 25,5% у 2021 р. до 35,5% у 2023 р.

Негативна тенденція, яка була відмічена при зменшенні частки необоротних активів зумовлена зменшенням основних засобів на 12,8%, в наслідок чого відбулося зменшення необоротних активів на 10,8%.

Звернувши увагу на зростання оборотних активів на 45,8% відмітимо, що відбулося це в першу чергу за рахунок збільшення дебіторської заборгованості на 97,7%, зростання грошових коштів у 12 разів та збільшенню запасів на 7,4%.

Проаналізуємо джерела фінансування активів підприємства. Таким чином, на підприємстві відбулося збільшення питомої ваги власного капіталу з 37,1% у 2021 р. до 59,8% у 2023 р. В той же час відмічається зменшення питомої ваги довгострокових зобов'язань та забезпечень та поточних зобов'язань та забезпечень з 24,4% та 38,5% у 2021 р до 17,5% та 22,7% у 2023 р. відповідно.

Збільшення власного капіталу на 66,8% у 2023 р. відносно 2021 р. обумовлено збільшенням у 4 рази нерозподіленого прибутку. Зменшення довгострокових зобов'язань та забезпечень та поточних зобов'язань та забезпечень відбулося на 25,75 та 39,15 відповідно.

В цілому описана динаміка вплинула на збільшення валюти балансу на 3,5% протягом 2021-2023 рр.

Отримання уявлення про формування фінансових результатів, та першочергове виявлення факторів впливу на цей процес можна проаналізувавши показники формування фінансових результатів підприємства, табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз показників формування фінансових результатів підприємства тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення 2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5464827	5909426	8661928	3197101	58,5
Собівартість реалізованої продукції	4136008	4915830	6072505	1936497	46,8

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6
Валовий прибуток	1328819	993596	2589423	1260604	94,9
Інші операційні доходи	71166	47165	37683	-33483	-47,1
Адміністративні витрати	277185	325424	376805	99620	35,9
Витрати на збут	614887	674532	500202	-114685	-18,7
Інші операційні витрати	13049	32442	57015	43966	в 3,4 р.б.
Фінансовий результат від операційної діяльності	494864	8363	1693084	1198220	в 2,4 р.б.
Фінансові витрати	220441	185036	122418	-98023	-44,5
Інші витрати	174799	0	139923	-34876	-19,9
Фінансовий результат до оподаткування	113936	-145371	1456414	1342478	1178,3
Чистий фінансовий результат	76798	-135094	1197966	1121168	в 15 р.б.

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналізуючи дані табл. 2.4. варто відмітити те, що зростання витрат підприємства протягом періоду дослідження було таким, що підприємство змогло отримати чистий фінансовий результат в 2023 р. у розмірі 1190966 тис. грн. в 15 разів більший ніж у 2021 р.

Так збільшення собівартості реалізованої продукції у 2023 р. відбулося на 46,8%, адміністративні витрати виросли на 35,9%, інші операційні витрати збільшилися в 3,4 рази. Зменшення у 2023 р. відносно 2021 р. зазнали лише витрати на збут на 18,7% через зменшення територій на які доставлявся готовий

продукт.

Ці всі зміни відобразилися на фінансовому результаті від операційної діяльності, збільшивши його у 2023 р. в 2,4 рази відносно 2021 р.

Можна відмітити зменшення фінансових витрат на 44,5% та інших витрат на 19,9%, протягом всього періоду дослідження, що позитивно відобразилося на чистому фінансовому результаті діяльності підприємства. Отже, збитковим для підприємства виявився лише 2022 р., величина збитку в якому становила 135094 тис. грн.

Ліквідність як економічний показник характеризується здатністю підприємства з мінімальними витратами перевести свої активи у грошову форму в обсязі, що забезпечує адекватне забезпечення основних фінансових зобов'язань. Рентабельність – відносний показник економічної ефективності. Рентабельність підприємства комплексно відображає ступінь ефективності використання матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів. Сукупність даних показників характеризує фінансовий стан підприємства, табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ПрАТ «Оболонь»

Показники	Роки			Відхилення 2023 р. до 2021 р., +, –
	2021	2022	2023	
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,65	0,71	1,57	0,91
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,01	0,11	0,10
Чистий оборотний капітал, тис.грн.	-721000	-602442	722911	1443911,0
Коефіцієнт автономії	0,37	0,40	0,60	0,23
Коефіцієнт фінансової залежності	2,69	2,50	1,67	-1,02
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,59	0,67	1,49	0,90
Коефіцієнт оборотності активів	1,02	1,10	1,58	0,56
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,76	2,84	3,15	0,38
Рентабельність господарської діяльності, %	2,26	-2,44	20,79	18,53
Рентабельність власного капіталу, %	3,88	-6,50	43,55	39,66
Рентабельність продукції, %	8,69	-0,11	24,64	15,95

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Коефіцієнт загальної ліквідності підприємства дає загальну оцінку ліквідності активів та його поточний показник повинен відповідати нормативному значенню (нормативне значення >1). Таким чином, у 2023 р. на підприємстві

даний показник збільшився відносно 2021 р. і його значення становило 1,57, тобто підприємство зможе вчасно погасити власні поточні зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок наявної готівки та короткострокових вкладень. Даний показник збільшився у 2023 р. відносно 2021 р. на 0,10 пунктів, і став знаходитися у межах нормативного значення ($> 0,1-0,2$).

Коефіцієнт автономії зазначає, наскільки підприємство незалежно від кредиторів. Чим вище значення коефіцієнта, тим більше ймовірність підприємство може погасити борги з допомогою власних коштів. Загальне нормальне значення: 0,5 і більше (оптимальне 0,6-0,7). Отже, у 2023 р. підприємство стало більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової залежності перебуває у межах нормального значення, що свідчить про здатність підприємства, ліквідувавши свої активи повністю погасити зобов'язання. Нормальним вважається коефіцієнт фінансової залежності трохи більше 0,6–0,7. Показник аналізованого підприємства перебуває у межах норми і становить 1,67 у 2023 р.

Враховуючи, що показник оборотності активів підприємства більший за 1, це свідчить про високу оборотність активів. Отримані доходи покривають витрати на придбання запасів.

В результаті аналізу встановлено, що рівень рентабельності діяльності підприємства лише у 2022 р. мав негативне значення, що свідчить про збиткову діяльність підприємства. В інші періоди підприємство працювало ефективно.

Підсумовуючи проведені дослідження відмітимо, що підприємство протягом 2021-2023 рр. покращило власне фінансове становище за рахунок підвищення ефективності використання наявних ресурсів.

2.3. Оцінка ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства

Інноваційна діяльність є одним із головних, фундаментальних інструментів зростання підприємства. Вона дозволяє збільшувати існуючу частку ринку чи освоювати нові ринки. Інноваційна діяльність дає можливість підприємству отримати більш стійку конкурентну перевагу, і тим самим забезпечити собі конкуренту більш потужну позицію на ринку. Зростаючий рівень глобальної конкуренції спрямовує та змушує керівників та представників аналітичних служб ПрАТ «Оболонь» звертати увагу на підвищення рівня інноваційної активності, оскільки технології, що швидко розвиваються, призводять до швидкого старіння застосовуваних у виробництві рішень.

Так як підприємство є лідером ринку слабоалкогольних та безалкогольних виробів в країні, тому інноваційна діяльність, незважаючи на навіть повномасштабне вторгнення здійснюється підприємством постійно, з метою утримання даного положення. Види інновацій в діяльності підприємства представлено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Види інновацій в діяльності підприємства, тис. грн.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. від 2021 р., +/-
Дослідження та розробки	2034	103	767	-1267
Придбання машин та обладнання, інших основних засобів	264143	197276	148867	-115276
Маркетинг та створення бренду	432	0	0	-432
Навчання та підготовка персоналу	680	95	562	-118
Розробка та придбання програм для ЕОМ та баз даних	979	192	412	-567
Набуття прав на результати інтелектуальної діяльності	562	69	215	-347
Планування, розробка і впровадження нових методів ведення бізнесу, організації робочих місць та зовнішніх зв'язків	983	328	389	-594
Разом	269813	198063	151212	-118601

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

З огляду на дані, представлені в табл. 2.6 відмітимо, що у 2023 р. відносно 2021 р. загальні витрати на інноваційну діяльність зменшилися на 118601 тис. грн., що пов'язано в першу чергу із воєнним станом в країні. Якщо звернути увагу на розподіл витрат на інновації, то найбільше інвестицій підприємство робило у

придбання машин та обладнання, інших основних засобів. У 2021 р. сума таких інвестицій складала 264143 тис. грн., а у 2023 р. – 148867 тис. грн. Відповідно найбільше зменшення відбулося за даною статтею – 115276 тис. грн. Ще однією важливою статтею витрат на інновації є дослідження та розробки, сума яких також зменшилася на 1267 тис. грн.

Витрати на розвиток бренду були повністю припинені у 2022-2023 рр. У зв'язку з постійним оновленням технологій на підприємстві завжди були присутні витрати на навчання персоналу, які у 2021 р. складали 680 тис. грн., у 2022 р. – були скорочені, проте не припинені, адже виїзд одних працівників потребував найшвидшої підготовки нових, тому у 2023 р. знову відбулося зростання витрат за цією статтею інноваційного розвитку.

Відмічається також скорочення витрат на розробку та придбання програм для ЕОМ та баз даних у 2023 р. на 567 тис. грн. та набуття прав на результати інтелектуальної діяльності на 347 тис. грн.

Проте, за видами інновацій важко оцінити рівень інноваційної активності підприємства, тому основні показники даного виду діяльності представлено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Основні показники інноваційної діяльності

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. від 2021 р., +/-
Витрати на інноваційну діяльність, тис. грн.	269813	198063	151212	-118601
Питома вага витрат за інноваційну діяльність в обсязі відвантажених товарів виконаних робіт, послуг, %	2,7	1,9	1,5	-1,3
Питома вага технологічних інновацій у загальні суми інновацій, %	43,9	49,4	51,2	7,3
Рівень продуктивних інновацій на підприємстві, %	27,7	26,1	28,8	1,1
Рівень процесних інновацій на підприємствах, %	28,4	24,5	20,0	-8,4
Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	2389	2251	2055	-334
Частка персоналу із вищою освітою, %	62,1	59,9	60,4	-1,7
Чисельність працівників, які виконували дослідження та розробки, осіб	18	16	16	-2

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Оцінивши дані, наведені в табл. 2.7. відмітимо зменшення питомої ваги витрат за інноваційну діяльність в обсязі відвантажених товарів виконаних робіт, послуг з 2,7% у 2021 р. до 1,5% у 2023 р. Поряд з тим, збільшилася у 2023 р. питома вага технологічних інновацій у загальні сумі інновацій на 7,3%, збільшився рівень продуктових інновацій на 1,1%, проте зменшилася питома вага витрат на процесні інновації на 8,4%. Продуктові інновації пов'язані з впровадженням на ринок товарів чи послуг, які є новими або значно удосконаленими в частині технічних, функціональних, споживчих характеристик або вироблених з використанням покращених матеріалів, компонентів тощо. Серед процесних інновацій чільне місце займають нові або удосконалені методи виробництва та розробки товарів та послуг; нові або вдосконалені методи обробки та передачі інформації, загальні для організації; нові або вдосконалені методи ведення бізнесу, корпоративного управління, бухгалтерського та фінансового обліку.

Зменшення чисельності працівників на 334 особи, та працівників, що здійснювали дослідження та розробки на 2 особи, вплинуло на зменшення частки персоналу із вищою освітою на 1,7%.

На ПрАТ «Оболонь» на кожен рік складається кошторис витрат, на інноваційний розвиток підприємства, так кошторис витрат на придбання, модернізацію машин та обладнання, інших основних засобів представлено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз виконання кошторисів на придбання, модернізацію машин та обладнання, інших основних засобів ПрАТ «Оболонь», 2023 рік

Назва виробничих комплексів, потужностей	Освоєння капітальних інвестицій тис. грн.		Введено в дію (тис. грн)	Незавершені капітальні інвестиції	Відхилення від кошторису, тис. грн (+, -)	Відносне відхилення, %
	Кошторис на рік (тис. грн)	Освоєно за рік (факт) (тис. грн)				
Нова лінія формування ПЕТ-тари та розливу пива	87600	77500	-	77500	-10100	-11,6

Інструменти та спец. пристрої	45000	42900	31700	11200	-2100	-4,6
Реконструкція котельні	8800	7000	-	7000	-1800	-20,7
Інші необоротні матеріальні активи	7467	7467	7467	-	-	-

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Відповідно до даних, наведених в табл. 2.8., то варто відмітити, що на досліджуваному підприємстві затверджений кошторис освоєння інвестицій в інновації у 2023 р. було виконано на 90,5%. Якщо звернути увагу на інвестиції в інновації, які було освоєно та введено в дію, то інших необоротних матеріальних активів було введено в дію на всю суму 7746 тис. грн., спецінструментів та пристроїв на 31700 тис.грн. (чанів, відстійників, та нової вентиляційної системи). В незавершеному стані залишалась реконструкція котельні та введення нової лінії формування ПЕТ-тари та розливу пива.

Таблиця 2.9

Вплив виконаних робіт і капітальних вкладень на введення в дію незавершених виробничих потужностей і об'єктів за 2023 р., тис. грн.

Назва об'єктів	Повна договірна вартість	Обсяг виконаних робіт (освоєних кап. інвестицій)	Обсяг кап. інвестицій, необхідних для введення в дію об'єктів	Виділені кошти на капітальні вкладення на 2023 р.		Надлишок (+) Нестача (-)	
				план	факт	план	факт
Нова лінія формування ПЕТ-тари та розливу пива	87600	77500	112000	77500	77500	-34500	-34500
Інструменти та спец. пристрої	45000	42900	45000	42900	42900	-2100	-2100
Реконструкція котельні	8800	7000	9000	7000	7000	-2000	-2000
Інші необоротні матеріальні активи	7467	7467	7467	7467	7467	0	0

Як показує табл. 2.9. інноваційний проект із впровадження лінії формування ПЕТ-тари та розливу пива був суттєво недофінансованим, в розмірі 34500 тис. грн., в зв'язку з чим підприємство залучило короткостроковий кредит. Всі інноваційні програми на 2023 рік були профінансовані майже у повному обсязі. На 100% виконано план інвестування інших необоротних матеріальних активів. За даною статтею не виявлено відхилень.

З метою отримання остаточного уявлення про рівень інноваційної діяльності підприємства нами буде використано методику розрахунку інтегрального показника, запропонованого Рудь Н.Т. [44]. Дана методика передбачає здійснення розподілу показників на три великі групи, для кожної з яких встановлено коефіцієнти вагомості. Також даною методикою передбачено таблиця інтерпретації отриманих результатів.

Таблиця 2.10

Показники для інтегральної оцінки інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь»

Показник	Бальна оцінка			2021 р.	2022 р.	2023р.	Відхилення 2023 від 2021 р., +\/-
	0 балів	Від 1 до 5 балів	Від 6 до 10 балів				
Група 1. Забезпеченість підприємства ресурсами реалізації інноваційної діяльності							
Частка прибутку на фінансування інноваційної діяльності	< 0,1	0,1-0,4	> 0,4	2,42	0,33	0,50	-1,92
Коефіцієнт забезпеченості інтелектуальною власністю	<0,05	0,05-0,15	> 0,15	0,16	0,16	0,18	0,02
Коефіцієнт освоєння нової техніки	< 0,1	0,1-0,35	> 0,35	0,46	0,23	0,32	-0,14
Коефіцієнт інноваційного потенціалу працівників	< 0,1	0,1-0,2	> 0,2	0,15	0,12	0,13	-0,02
Група 2. Ефективність інноваційної діяльності підприємства							
Інноваційний важіль	< 0,15	0,15-0,35	> 0,35	0,42	0,31	0,38	-0,04
Коефіцієнт інноваційності	< 0,05	0,05-0,2	> 0,2	0,28	0,16	0,25	-1,3
Коефіцієнт інноваційного	< 0,35	0,35-0,55	> 0,55	0,67	0,33	0,48	-0,19

зростання							
Група 3. Ефективність фінансової складової діяльності підприємства							
Коефіцієнт загальної ліквідності	< 1,0	1,0-2,0	> 0,2	0,65	0,71	1,57	0,91
Коефіцієнт капіталізації	> 4,00	1,5-4,0	<1,5	2,16	2,28	2,24	0,08
Коефіцієнт фінансової стійкості	< 0,75	0,75-0,9	> 0,9	0,59	0,67	1,49	0,90
Рентабельність продукції	< 0,05	0,05-0,2	> 0,2	8,69	-0,11	24,64	15,95

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Кожен із показників оцінювався за 10-ти бальною шкалою в залежності від попадання розрахованого значення в той чи інший діапазон. Максимальне значення (потрапляння в 3 діапазон) оцінювалося у 10 балів. При попаданні значення показника у діапазон значень (від 6 до 10 балів) кількість балів, що присвоюється показникам була скоригована.

Таблиця 2.11

Формування матриці для розрахунку інтегрального показника оцінки
інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь»

Показник	Коефіцієнт вагомості	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Група 1. Забезпеченість підприємства ресурсами реалізації інноваційної діяльності				
Частка прибутку на фінансування інноваційної діяльності	0,45	10	5	7
Коефіцієнт забезпеченості інтелектуальною власністю		6	6	7
Коефіцієнт освоєння нової техніки		7	3	4
Коефіцієнт інноваційного потенціалу працівників		4	2	3
Середнє по групі		6,75	4	5,25
Група 2. Ефективність інноваційної діяльності підприємства				
Інноваційний важіль	0,35	8	4	7
Коефіцієнт інноваційності		8	6	7
Коефіцієнт інноваційного зростання		8	5	7
Середнє по групі		8	5	7
Група 3. Ефективність фінансової складової діяльності підприємства				
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,20	0	0	7
Коефіцієнт капіталізації		3	4	5
Коефіцієнт фінансової стійкості		5	3	4
Рентабельність продукції		10	0	10
Середнє по групі		4,5	1,75	6,5

Інтегральний показник	x	6,734	3,91	6,112
		Середній	Низький	Середній

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Дані, для інтерпретації отриманого результату представлено в табл. 2.12

Таблиця 2.12

Рівні інноваційної активності підприємства

Діапазон балів	Інноваційна активність	Характеристика
1	2	3
$7 < I_a \leq 10$	Висока	Високий рівень розвитку, а також конкурентоспроможність підприємства. Необхідна підтримка інноваційної діяльності
$4 < I_a \leq 7$	Середня	Підприємство досить активно здійснює інноваційну діяльність і виявляє інноваційну активність, проте необхідна мотивація та генерація нових ідей.
$0 < I_a \leq 4$	Низька	Підприємство має ресурсну готовність до змін, проте бракує мотивації. Необхідне стимулювання інноваційної діяльності.

Продовження табл. 2.12

1	2	3
$I_a = 0$	Відсутня	Відсутність інноваційної діяльності та ресурсів щодо її здійснення. Підприємству необхідно покращувати своє фінансове стан і тільки потім переходити до інноваційної діяльності

Джерело: складено автором на основі [44]

Отже, оцінивши рівень інвестиційної діяльності (активності) ПрАТ «Оболонь» нами встановлено, що підприємство у 2021 р. та 2023 р. мало середній рівень інвестиційної активності, який характеризується високим рівнем інноваційної активності, проте невисокою мотивацією та генерацією нових ідей, а у 2022 р. – низький рівень, який характеризує ресурсну готовність до інновацій, проте брак мотивації.

2.4. Напрями покращення в сфері управління інноваційною діяльністю підприємства

Зростання обсягу виробництва ПрАТ «Оболонь» може бути забезпечене інноваціями в галузі технології виробництва, виробничої потужності, організації

та обслуговування виробництва. Звичайно, ці інновації доречні, якщо є стійкий платоспроможний попит продукції.

Зростання обсягу виробництва ПрАТ «Оболонь» тягне за собою збільшення обсягу реалізації продукції і, отже, прибутку від реалізації. Крім того, він забезпечує зниження загальних витрат виробництва ПрАТ «Оболонь» за рахунок економії постійних витрат і, як наслідок, зростання прибутку та рентабельності продукції, а також зниження собівартості одиниці виробленої продукції, що створює можливість зниження ціни.

Зниження витрат виробництва ПрАТ «Оболонь» забезпечують ресурсні інновації (використання прогресивних, дешевих видів сировини та матеріалів), продуктові (освоєння нових виробів), технологічні (модернізація діючих технологій та освоєння нових, модернізація обладнання та використання моделей з більшою продуктивністю та ресурсоощадністю), організаційні інновації.

Виробничі системи у промисловості, в т.ч. у харчовій відносяться до класу складних систем, що вимагають наявності стратегії ще до початку процесів управління в них. Відсутність такої стратегії веде до великих втрат, неоптимального управління або навіть недосягнення цілі управління.

Отже, на підприємстві запропоновано впровадити систему управління на основі технології-CALS, яка забезпечить комплексне управління його бізнес-процесами з метою мінімізації витрат у ході всього життєвого циклу виробу, підвищення його якості та конкурентоспроможності.

Основними складовими CALS-технологій є:

- CAD (Computer Aided Design) – інструментальний комплекс технічних та програмних засобів автоматизованого проектування рецептури продукції;
- CAM (Computer Aided Manufacturing) – системи автоматизації технологічної підготовки виробництва;
- Concurrent Engineering – засоби реалізації технології паралельного тотального проектування у режимі групового використання даних;
- EDM (Enterprise Data Management) – система управління проектними даними;

- системи візуалізації всього процесу розроблення документації;
- засоби обміну даними; засоби розробки прикладного програмного забезпечення;
- методики аналізу процесів проектної, виробничої та управлінської діяльності.

На світовому ринку вже сьогодні, а скоро й в Україні продукція, що не забезпечена електронною документацією і не володіє засобами інтегрованої логістичної підтримки поствиробничих стадій життєвого циклу, буде повністю витіснена.

До будь-якого харчового виробу пред'являється низка жорстких вимог, задоволення яких неможливе без впровадження CALS-технологій.

За оцінками експертів, ефективність виробництва, яка реалізована на базі CALS-технологій, приблизно на 30-40% вище ефективності традиційного виробництва. Впровадження CALS-технологій дозволяє забезпечити скорочення:

- витрат на розробку і виробництво харчової продукції - на 10-15%;
- витрат, які пов'язані з браком і усуненням дефектів продукції - на 15-20%;
- часу виведення нових зразків продукції на ринок – на 60-70%.

Політика в області CALS-технології спрямована на вирішення наступних задач:

- розробка і промислова апробація програмних систем, що реалізують основні CALS-технології: управління проектами, управління даними про виріб, управління конфігурацією виробу, управління змінами виробничих і організаційних структур, управління інформаційними потоками і потоками робіт, управління якістю тощо;
- створення інтегрованих інформаційних систем, що забезпечують ефективне сумісне функціонування створених програмних систем.

У ПрАТ «Оболонь» при розробці нової продукції найбільшу питому вагу мають такі витрати:

- проектування та узгодження рецептури;
- підготовка технічної документації;

- маркетингові дослідження.

На підприємстві проектуванням займається 2 співробітники (60% робочого дня). Середній час, що витрачається ними на та узгодження рецептури, займає 6 міс. Впровадження CALS-технологій дозволить скоротити цей час на 24 днів (з 6 міс. до 4,2 міс.).

Таблиця 2.13

Економія від впровадження CALS-технологій

Види витрат	Економія, тис. грн.	Економія у часі, дні
Проектування та узгодження рецептури	611,1	24
Маркетингові дослідження	163,3	11
Технічна документація	155,2	16
Разом	929,6	51

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таким чином, найбільшою економією буде вирізнятися проектування та узгодження рецептури – 611,1 тис. грн. (24 дні). Економія на маркетингових дослідженнях складе 163,3 тис. грн. (11 днів), на розробці технічної документації підприємство зекономить 155,2 тис. грн. (16 днів).

У табл. 2.14 представлені приблизні витрати на впровадження CALS технологій у ПрАТ «Оболонь».

Таблиця 2.14

Загальні витрати на впровадження CALS-технологій на підприємстві

Стаття витрати	Сума, тис. грн.
Аналіз існуючого стану бізнес-процесів	227,1
Формування концепції впровадження PDM на підприємстві	375,6
Створення робочої групи, навчання персоналу	347,9
Реінжиніринг бізнес-процесів	645,8
Придбання додаткових технічних засобів	498,7
Придбання PDM системи	312,6
Адаптація до існуючих та нових програмних засобів	212,5
Розробка стандартів підприємства	198,7
Наповнення PDM інформацією про раніше розроблені продукти	198,7
Разом	3134

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таким чином, витрати підприємства при реалізації проекту становитимуть 3134 тис. грн.

Далі розрахуємо економічну ефективність запропонованих заходів для ПрАТ «Оболонь».

Сума інвестицій всього становить 3134 тис. грн., для цього ми пропонуємо підприємству використати власні грошові кошти, ставку дисконту приймаємо на рівні 18%, табл. 2.15

Таблиця 2.15

Розрахунок чистого дисконтованого доходу

Рік	Грошовий потік, грн.		Ставка дисконту, $r=18$		
	Потоки	Витрати	Чистий потік	Дисконт	NPV, грн..
0	0	3134000	-3134000	1	- 3134000
1	2208730		2208730	0,847	1870794,31
2	7054776		7054776	0,718	5065329,168
3	14344551		14344551	0,609	8735831,559
Разом	23608057	3134000	20474057	NPV 12537955,037	

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

$NPV = ((-3134000) \cdot 1) + (2208730 \cdot 0,847) + (7054776 \cdot 0,718) + (14344551 \cdot 0,609) = (-3134000) + 1870794,31 + 5065329,168 + 8735831,559 = 12537955,037$ грн

Таким чином, NPV складе 12 537 955,037 грн.

На відміну від інших критеріїв, він дозволяє давати оцінки (хоча і грубі) ризиковості проекту. Простий термін окупності за проектом розраховується за формулою:

$$PP = \frac{I_0}{NP} \quad (2.1)$$

де I_0 – початкові інвестиції у проект; NP - чистий прибуток, що отримується в середньому за рік. Вона розраховується як різницю між середніми доходами та витратами.

$$PP = 3134000 / ((2443730,4 + 7289775,6 + 14579551,2) / 3) = 0,386 (\approx 4,6 \text{ міс.})$$

Отже, простий термін окупності становить 4,6 міс.

Розрахуємо індекс прибутковості інвестицій а формулою:

$$PI = \frac{NPV}{IC} = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t}}{IC} \quad (2.2)$$

де: NPV – чистий дисконтований прибуток; n – термін реалізації проекту; r – ставка дисконтування (%); IC – вкладений (витрачений) інвестиційний капітал.

$$PI = 12537955,037/3134000 = 4$$

Оскільки $PI > 1$, то проект інвестиційно привабливий для вкладення, оскільки зможе забезпечити додаткову віддачу капіталу.

Коефіцієнт рентабельності інвестицій:

$$IRR = \frac{CF_{cp}}{IC} \quad (2.3)$$

де: CF_{cp} - середній грошовий потік (чистий прибуток) об'єкта інвестицій за аналізований період (місяць, рік); IC (Invest Capital) - інвестиційний капітал, початкові витрати інвестора в об'єкті вкладення.

$$IRR = 5118514,25/3134000 = 1,63$$

Оскільки значення чистого дисконтованого доходу є позитивним, індекс прибутковості більше 1, термін окупності становить 4,6 міс., проект є прибутковим та за рахунок його реалізації організація отримає додатковий прибуток.

Варто відмітити, що впровадження CALS-технологій дозволяють сучасним підприємствам у тому числі і ПрАТ «Оболонь» досягти реальних конкурентних переваг на ринку. Завдяки цифровому поданню інформації про вироби, що випускаються, і реально-часовому доступу до його повного електронного опису стало можливим:

- створення виробів із заданою вартістю (проектування під задану вартість, безперервне зменшення витрат при серійному виробництві продукції і в процесі післяпродажної підтримки). Процес полягає у формуванні альтернативних

проектних рішень, їх аналізі на основі моделювання наслідків схвалюваних рішень (ERP-система, в цьому випадку, виступає в якості джерела інформації про запаси, фактичні терміни виконання замовлень, вузькі місця у виробництві, тощо) і виборі оптимального проектного рішення виходячи із заданих вимог;

- збіг значень заявлених технічних характеристик продукції і характеристик, що фактично реалізуються в кінцевому продукті;
- забезпечення стабільного рівня якості продукції;
- випуск продукції у заданий термін.

Перехід від традиційних технологій до інформаційної підтримки процесів життєвих циклів продукції ПрАТ «Оболонь» припускає здійснення технічного переозброєння, тобто, оснащення підприємства сучасним технологічним обладнанням (верстатами з ЧПК, контрольно-вимірювальними машинами, тощо). Тим самим, створюється матеріальний базис для впровадження сучасних інформаційних технологій в процес виробництва продукції, включаючи управління якістю (забезпечення стабільного гарантованого рівня якості продукції). Слід зазначити, що нове технологічне обладнання практично відразу (через 2-3 місяці) забезпечує віддачу грошових коштів, вкладених в його придбання. В той же час, освоєння і впровадження CALS-технологій вимагає значних часових витрат, наявності кваліфікованих кадрів і не можливе без значних інвестицій. Проте, не дивлячись на це, впровадження CALS-технологій відкриває можливості для економії фінансових часових ресурсів від розробки до виведення продукту на ринок, забезпечує гармонізацію процесів виробництва та систем забезпечення якості продукції і бізнес-процесів із стандартами країн Європи, що особливо актуально для харчових підприємств, які працюють на експорт.

Висновки до розділу 2

Об'єктом дослідження бакалаврської кваліфікаційної роботи є приватне акціонерне товариство «Оболонь». ПрАТ «Оболонь» сьогодні є найбільшим в

Україні виробником пиво безалкогольної продукції. Місія підприємства полягає у щоденній праці для того, щоб не залишити спраглих на планеті. Стратегія ПрАТ «Оболонь» націлена на задоволення вимог та очікувань замовників і, за рахунок цього, на утримання лідируючої позиції на ринку пива та безалкогольних напоїв, при постійній увазі до збереження навколишнього середовища та врахування інтересів зацікавлених сторін.

Оцінивши основні економічні показники діяльності підприємства відмітимо те, що незважаючи на військовий стан в країні підприємство нарощує обсяги виробництва та реалізації продукції. Так, чистий дохід від реалізації протягом 2021-2023 збільшився на 58,6%, звісно на такий ріст вплинуло і зростання цін на сировину, матеріали, паливо та енергію, що в цілому відобразилося на розмірі чистого доходу підприємства. Про підвищення ефективності господарювання свідчить зростання валового прибутку на 94,9%.

Щодо аналізу динаміки чистого прибутку підприємства, то варто відмітити, що у 2022 р. з початком повномасштабного вторгнення майже пів року була заборона на продаж алкогольної та слабоалкогольної продукції по всій території країни, що вплинуло на те, що підприємство у 2022 р отримало збиток. Проте, із стабілізацією стану в країні ПрАТ «Оболонь», незважаючи на втрату ринків на ТОК та прифронтових районах отримало чистий прибуток, який в 15 разів більший ніж у 2021 р.

Проаналізувавши види інноваційної діяльності підприємства та обсяги її фінансування нами встановлено, що у 2023 р. відносно 2021 р. загальні витрати на інноваційну діяльність зменшилися на 118601 тис. грн., що пов'язано в першу чергу із воєнним станом в країні. Якщо звернути увагу на розподіл витрат на інновації, то найбільше інвестицій підприємство робило у придбання машин та обладнання, інших основних засобів. У 2021 р. сума таких інвестицій складала 264143 тис. грн., а у 2023 р. – 148867 тис. грн. Відповідно найбільше зменшення відбулося за даною статтею – 115276 тис. грн. Ще однією важливою статтею витрат на інновації є дослідження та розробки, сума яких також зменшилася на 1267 тис. грн.

Оцінивши рівень інвестиційної діяльності (активності) ПрАТ «Оболонь» нами встановлено, що підприємство у 2021 р. та 2023 р. мало середній рівень інвестиційної активності, який характеризується високим рівнем інноваційної активності, проте невисокою мотивацією та генерацією нових ідей.

На підприємстві запропоновано впровадити систему управління на основі технології-CALS, яка забезпечить комплексне управління його бізнес-процесами з метою мінімізації витрат у ході всього життєвого циклу виробу, підвищення його якості та конкурентоспроможності. Ефективність виробництва, яка реалізована на базі CALS-технологій, приблизно на 30-40% вище ефективності традиційного виробництва. Впровадження CALS-технологій дозволяє забезпечити скорочення: витрат на розробку і виробництво харчової продукції - на 10-15%; витрат, які пов'язані з браком і усуненням дефектів продукції - на 15-20%; часу виведення нових зразків продукції на ринок – на 60-70%.

Сума інвестицій становить 3134 тис. грн. Розрахункове значення чистого дисконтованого доходу позитивне, індекс прибутковості більше 1, термін окупності складає 4,6 міс., проект є прибутковим та придатним для реалізації.

ВИСНОВКИ

В процесі дослідження теоретичної сутності економічної категорії інноваційна діяльність, нами встановлено, що під інноваційною діяльністю розуміють сукупністю робіт в сфері інновацій, які регламентовані етапами їх організації, ресурсними можливостями, стадіями еволюції наукового знання від зародження перспективної ідеї створення нової техніки, технології або нової продукції до їх комерціалізації в умовах конкуренції. Вона визначає перетворення нових видів і способів людської життєдіяльності в соціально-культурні норми і зразки, що забезпечують їх інституціональне оформлення, інтеграцію і закріпленні в сфері матеріальної і духовної культури суспільства.

Безпосередньо управління інноваційною діяльністю підприємства відбувається на основі ресурсного забезпечення (матеріально-технічного, кадрового, фінансового тощо), встановлених нормативних документів, правил,

інструкцій (положення про підрозділи, посадові інструкції тощо) та інформаційного забезпечення (систематична реалізація процедур збору, аналізу, використання і розповсюдження інформації із зовнішніх та внутрішніх джерел, що забезпечує ефективну ідентифікацію потреби в інноваціях та прийняття управлінських рішень).

Здійснюючи інноваційну діяльність керівництво підприємства повинно запропонувати інноваційну стратегію, в межах якої встановлюються цілі, які повинні бути узгодженими із загальними цілями та стратегією підприємства. Їхнє досягнення повинно відбуватися через формування управлінських рішень суб'єктом управління, представленого топ-менеджментом та менеджерами, які мають відношення до здійснення інноваційної діяльності, підприємства.

Оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства здійснюється за допомогою інтегрального показника рівня інноваційного розвитку підприємства, який формується на базі комплексної системи показників. Комплексна система показників аналізу та оцінювання інноваційної діяльності підприємств, що надаватиме можливість проводити аналіз по факторам, включає такі основні групи показників: оцінювання ефективності інноваційних рішень, показники ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності, показники оцінки ділової активності, ефективності діяльності та використання ресурсів тощо.

Серед нормативно-правові актів вищої юридичної сили, що здійснюють регулювання інноваційної діяльності варто виділити: Господарський кодекс України та Цивільний кодекс України. Серед Законів України: «Про інвестиційну діяльність»; «Про наукову і науково-технічну експертизу»; «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»; «Про інноваційну діяльність» тощо.

Об'єктом дослідження бакалаврської кваліфікаційної роботи є приватне акціонерне товариство «Оболонь». ПрАТ «Оболонь» сьогодні є найбільшим в Україні виробником пива безалкогольної продукції. Місія підприємства полягає у щоденній праці для того, щоб не залишити спраглих на планеті. Стратегія ПрАТ

«Оболонь» націлена на задоволення вимог та очікувань замовників і, за рахунок цього, на утримання лідируючої позиції на ринку пива та безалкогольних напоїв, при постійній увазі до збереження навколишнього середовища та врахування інтересів зацікавлених сторін.

Оцінивши основні економічні показники діяльності підприємства відмітимо те, що незважаючи на військовий стан в країні підприємство нарощує обсяги виробництва та реалізації продукції. Так, чистий дохід від реалізації протягом 2021-2023 збільшився на 58,6%, звісно на такий ріст вплинуло і зростання цін на сировину, матеріали, паливо та енергію, що в цілому відобразилося на розмірі чистого доходу підприємства. Про підвищення ефективності господарювання свідчить зростання валового прибутку на 94,9%.

Щодо аналізу динаміки чистого прибутку підприємства, то варто відмітити, що у 2022 р. з початком повномасштабного вторгнення майже пів року була заборона на продаж алкогольної та слабоалкогольної продукції по всій території країни, що вплинуло на те, що підприємство у 2022 р отримало збиток. Проте, із стабілізацією стану в країні ПрАТ «Оболонь», незважаючи на втрату ринків на ТОК та прифронтових районах отримало чистий прибуток, який в 15 разів більший ніж у 2021 р.

Проаналізувавши види інноваційної діяльності підприємства та обсяги її фінансування нами встановлено, що у 2023 р. відносно 2021 р. загальні витрати на інноваційну діяльність зменшилися на 118601 тис. грн., що пов'язано в першу чергу із воєнним станом в країні. Якщо звернути увагу на розподіл витрат на інновації, то найбільше інвестицій підприємство робило у придбання машин та обладнання, інших основних засобів. У 2021 р. сума таких інвестицій складала 264143 тис. грн., а у 2023 р. – 148867 тис. грн. Відповідно найбільше зменшення відбулося за даною статтею – 115276 тис. грн. Ще однією важливою статтею витрат на інновації є дослідження та розробки, сума яких також зменшилася на 1267 тис. грн.

Витрати на розвиток бренду були повністю припинені у 2022-2023 рр. У зв'язку з постійним оновленням технологій на підприємстві завжди були присутні

витрати на навчання персоналу, які у 2021 р. складали 680 тис. грн., у 2022 р. – були скорочені, проте не припинені, адже виїзд одних працівників потребував найшвидшої підготовки нових, тому у 2023 р. знову відбулося зростання витрат за цією статтею інноваційного розвитку. Відмічається також скорочення витрат на розробку та придбання програм для ЕОМ та баз даних у 2023 р. на 567 тис. грн. та набуття прав на результати інтелектуальної діяльності на 347 тис. грн.

Отже, оцінивши рівень інвестиційної діяльності (активності) ПрАТ «Оболонь» нами встановлено, що підприємство у 2021 р. та 2023 р. мало середній рівень інвестиційної активності, який характеризується високим рівнем інноваційної активності, проте невисокою мотивацією та генерацією нових ідей, а у 2022 р. – низький рівень, який характеризує ресурсну готовність до інновацій, проте брак мотивації.

На підприємстві запропоновано впровадити систему управління на основі технології-CALS, яка забезпечить комплексне управління його бізнес-процесами з метою мінімізації витрат у ході всього життєвого циклу виробу, підвищення його якості та конкурентоспроможності. Ефективність виробництва, яка реалізована на базі CALS-технологій, приблизно на 30-40% вище ефективності традиційного виробництва. Впровадження CALS-технологій дозволяє забезпечити скорочення: витрат на розробку і виробництво харчової продукції - на 10-15%; витрат, які пов'язані з браком і усуненням дефектів продукції - на 15-20%; часу виведення нових зразків продукції на ринок – на 60-70%.

На підприємстві проектуванням займається 2 співробітники (60% робочого дня). Середній час, що витрачається ними на та узгодження рецептури, займає 6 міс. Впровадження CALS-технологій дозволить скоротити цей час на 24 днів (з 6 міс. до 4,2 міс.).

Сума інвестицій становить 3134 тис. грн. Витрати операційні - агрегований показник витрат, що включає накладні витрати на загальні та адміністративні потреби, витрати на маркетинг та реалізацію продукції, на дослідження та розробки. Досить великий обсяг займають витрати на оплату праці персоналу. Оскільки значення чистого дисконтованого доходу позитивне, індекс

прибутковості більше 1, термін окупності складає 4,6 міс., проект є прибутковим та за рахунок його реалізації підприємство отримає додатковий дохід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амоша О.І., Антонюк В.П., Землянкін А.І. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення: монографія. НАН України. Ін-т економіки промисловості. Донецьк, 2009. 328 с.
2. Бажал Ю.М. Розвиток інноваційної діяльності у знаннєвому трикутнику «держава-університети-промисловість». Економіка і прогнозування. 2018. № 1. С. 76–88.
3. Біленська Я.Р. Використання збалансованої системи показників для оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання. Бізнес Інформ. 2019. №1. С. 216–221.

4. Близнюк Т.П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства. Х.: ФОП Александрова К.М., 2008. 352 с.
5. Буднікевич І.М., Школа І.М. Становлення регіонального ринку інновацій в Україні. Чернівці: Зелена Буковина, 2022. 200 с.
6. Буркинський Б.В., Лазарева Є.В. Інноваційна стратегія у соціально-економічному розвитку регіону: Наукове видання. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2021, 140 с.
7. Бутенко О.А. Основні напрями та пріоритети інноваційної діяльності в Україні. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2016. № 3. С. 28–30.
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003. №. 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
9. Гречан А.П. Інноваційно-інвестиційна діяльність як базова передумова сталого розвитку суб'єктів господарювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2019. Вип. 34. С. 27–32.
10. Гриньова В.М., Бутенко Д.С. Оцінка результативності інноваційної діяльності підприємства : монографія. Харків : Вид. ХНЕУ, 2020. 244 с.
11. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України. К.: Вид-во ННЦ ІАЕ, 2014. 428 с.
12. Денисенко М.П., Риженко Я.В. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні. Проблеми науки. 2022. № 6. С. 10-16.
13. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі : новаторство і підприємництво. Київ : Україна, 1994. 319 с.
14. Думанська І.Ю. Сутність, критерії та наукові підходи до трактування категоріального апарату теорії інновацій в АПК. Економіка і суспільство. 2021. №13. С. 191-197.
15. Завальнюк В. В. Принципи управління інноваційною діяльністю. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2023. №5(1). 182–185.

16. Завальнюк В.В. Методика проектування підсистеми інформаційного забезпечення стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. № 8(1). С. 82–85.
17. Захаркін О.О. Інноваційна діяльність підприємства: теоретичний аспект. URL: <http://surl.li/ualcq>
18. Ілляшенко С. М., Прокопенко О. В. Формування ринку екологічних інновацій : економічні основи управління : монографія. Суми : СумДУ, 2003. 266 с.
19. Іпполітова І.Я., Селезньова Г.О. Управління інноваційною діяльністю підприємства: процесний підхід. URL: <http://surl.li/ualldd>
20. Капітан І. Формування інноваційного потенціалу й управління його розвитком. Актуальні проблеми економіки. 2018. №12. С. 130–137.
21. Квасницька Р. С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 6. С. 247–251.
22. Коваленко О.В. Проблемні аспекти становлення інноваційної системи України в контексті теорії технологічного розвитку. Ефективна економіка. 2020. № 3. С. 31-40.
23. Колінко Н. О. Структурно-логістична схема управління інноваційною діяльністю. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2012. № 727. С. 329–340.
24. Коюда П.М., Шейко І.А. Ефективність економічної діяльності підприємств: теорія та практика: монографія. Х.: Компанія СМІТ, 2019. 332 с.
25. Курмаєв П.Ю., Матрос О.М. Аналіз інноваційної діяльності підприємств та її обліково-аналітичне забезпечення. Економіка. Фінанси. Право. 2021. №10. С. 21–24.
26. Лавріненко Ю. М. Теоретичні аспекти визначення сутності інновацій. Вісник Запорізького національного університету. Запоріжжя, 2020. № 2, С. 191–195.

27. Левицька І.В., Постова В. В. Основні поняття та значення підвищення економічної ефективності інноваційної діяльності підприємств машинобудування. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2019. № (04)1. С. 103–108.
28. Лисак В.Ю. Аналіз сутності інноваційних процесів та організації інноваційної діяльності підприємств. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. Вип. 19. С. 66 – 69.
29. Лихолет С.І. Сучасні підходи оцінки ефективності економічного стимулювання інноваційної діяльності промислових підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 1. С. 9–14.
30. Маркс К. Капітал. Критика політичної економії. Том I. К.: Політгиздат, 1996. 737 с.
31. Микитюк П.П., Крисько Ж.Л., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Скочиляс С.М. Інноваційний розвиток підприємства : навчальний посібник. Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2019. 224 с.
32. Павленко І.А. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2006. 204 с.
33. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. К.: Лібра, 2018. 472 с.
34. Пітерська В.М. Проектний підхід до моделювання управління інноваційною організацією. Вісник Одеського національного морського університету. 2016. Вип. 1. С. 146–158.
35. Покропивний С.Ф. Інноваційний менеджмент у ринковій системі господарювання. Економіка України. 2005. № 2. С. 24-36.
36. Полегенька М.А. Етимологія терміну «інновації» як економічної категорії. Агросвіт. 2021. № 21. С. 57–61.
37. Поліщук О.О. Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально-економічної категорії. URL: http://www.evd-journal.org/download/2020/2020-3/ek_visnyk_3_2020-169-171.pdf
38. Постова В.В. Оцінка інноваційної діяльності підприємств ресторанного бізнесу. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/192>

39. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
40. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
41. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995/ № 51/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80#Text>
42. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011. № 3715-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>
43. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999. № 991-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>
44. Рудь Н.Т. Нові методичні підходи до аналізу інноваційного потенціалу підприємства. Економічний форум. 2015. №3. С. 323–332.
45. Саблук П. Т., Шпикуляк О. Г., Курило Л. І. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2010. 706 с.
46. Скрипкот О. Інноваційний менеджмент: підручник. К.: Знання, 2011. 423 с.
47. Тарасова О.В. Теоретико-методологічні основи інноваційної діяльності підприємств. Економіка харчової промисловості. 2022. № 1. С. 37–41.
48. Терехух А. А. Інноваційний імператив економічного розвитку. Ефективна економіка. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_11_8
49. Туган-Барановський М. І. Промислові кризи. Нарис із соціальної історії Англії. Київ: Наук, думка, 2004. 368 с.
50. Турчіна С.Г., Шеїна О.В. Особливості управління інноваційною діяльністю у підприємствах хімічної промисловості. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2020/5_22_ukr/25.pdf
51. Тюха І.В. Проблеми інноваційної діяльності в Україні та на вітчизняних підприємствах. Ефективна економіка. 2015. № 11. С. 67-73.
52. Файчук О.М., Файчук О.В. Інноваційний процес як рушійна сила економічного зростання. Бізнес Інформ. 2013. № 10. С. 66–70.

53. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексик О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2003. 316 с.
54. Федоренко В.Г. Інноваційна і інвестиційна стратегія України. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 6-27.
55. Федулова І.В. Теоретичні положення щодо визначення сутності категорій «інноваційний процес» і «інноваційна діяльність». URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/daebe069-5520-4496-8142-cd82f9e99052/content>
56. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: підручник. Київ.: Либідь, 2006. 480 с.
57. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів. Тернопіль : Вид-во «Економічна думка», 2023. 326 с.
58. Харів П.С., Собко О.М. Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств регіону: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 184 с.
59. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
60. Черноіванова Г. С. Показники ефективності інноваційних проектів. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2019. №37. С. 260–263.
61. Чіков І.А. Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «інновація». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/181.pdf
62. Чумак О.В. Соціально-філософський аналіз поняття «інновація» та «інноваційна діяльність». URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISnIK_36_14.pdf.
63. Шпикуляк О.Г., Мазур Г.Ф. Інноваційна діяльність у механізмі стимулювання агропромислового виробництва. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2021. № 4. С. 73–77.
64. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Київ : Києво-Могилянська академія, 2021. 242 с.

ДОДАТКИ

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ПрАТ «Оболонь»			31.12.2021
Територія м. Київ		за ЄДРПОУ	5391057
Організаційно-правова форма господарювання ПрАТ		за КОАТУУ	8036100000
Вид економічної діяльності Виробництво пива		за КОПФГ	230
Середня кількість працівників		за КВЕД	11.05
Адреса, телефон Україна, 04212, місто Київ, вулиця Богатирська, будинок 3			
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2021 року		Форма №1	Код за ДКУД
			1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000	4821	3634
первісна вартість	1001	41142	41145
накопичена амортизація	1002	36321	37511
Незавершені капітальні інвестиції	1005	17027	9324
Основні засоби:	1010	4167692	3974114
первісна вартість	1011	10551958	10634750
знос	1012	6384266	6660636
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	109951	70912
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	4299505	4057998
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	645202	914584
Виробничі запаси	1101	481532	754028
Незавершене виробництво	1102	53266	60668
Готова продукція	1103	81250	85997
Товари	1104	29154	13891
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	256562	286204
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів	1130	42351	88811
з бюджетом	1135	23106	33071
у тому числі з податку на прибуток	1136	3228	3228
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	32100	30866
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	8549	10695
Готівка	1166	44	12
Рахунки в банках	1167	8505	10683
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	15739	3586
Усього за розділом II	1195	1023609	1367817
III. Необоротні активи отримані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	5323114	5425815

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	65344	65344
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405	2468621	2338002
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-595218	-387801
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	1938747	2015545
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	414522	451660
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	174607	609731
Інші довгострокові зобов'язання	1515	260062	260062
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	849191	1321453
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	202811	326115
Векселі видані	1605		
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	1124396	661136
товари, роботи, послуги	1615	906076	718433
розрахунки з бюджетом	1620	94559	93555
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунки зі страхування	1625	5171	3661
розрахунки з оплати праці	1630	48171	65420
Поточна кредиорська заборгованість за одержаними авансами	1635	107419	175626
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1876	1876
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	8884	26212
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	35813	16783
Усього за розділом III	1695	2535176	2088817
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
БАЛАНС	1900	5323114	5425815

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ПрАТ «Оболонь»			31.12.2022
Територія м. Київ		за ЄДРПОУ	5391057
Організаційно-правова форма господарювання ПрАТ		за КОАТУУ	8036100000
Вид економічної діяльності Виробництво пива		за КОПФГ	230
Середня кількість працівників		за КВЕД	11.05
Адреса, телефон Україна, 04212, місто Київ, вулиця Богатирська, будинок 3			
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2022 року		Форма №1	Код за ДКУД
			1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000	3634	3021
первісна вартість	1001	41145	41192
накопичена амортизація	1002	37511	38171
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9324	46748
Основні засоби:	1010	3974114	3741276
первісна вартість	1011	10634750	10598816
знос	1012	6660636	6857540
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	70912	71117
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	4057998	3862176
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	914584	908432
Виробничі запаси	1101	754028	732829
Незавершене виробництво	1102	60668	42166
Готова продукція	1103	85997	113908
Товари	1104	13891	19529
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	286204	418511
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів з бюджетом	1130	88811	50548
	1135	33071	41736
у тому числі з податку на прибуток	1136	3228	3228
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	30866	35110
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	10695	15175
Готівка	1166	12	16
Рахунки в банках	1167	10683	15159
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	3586	9466
Усього за розділом II	1195	1367817	1478978
III. Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	5425815	5341154

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	65344	65344
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405	2338002	2211552
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-387801	-136383
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	2015545	2140513
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	451660	441383
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	609731	677838
Інші довгострокові зобов'язання	1515	260062	
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	1321453	1119221
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	326115	802113
Векселі видані	1605		
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	661136	116751
товари, роботи, послуги	1615	718433	798660
розрахунки з бюджетом	1620	93555	116974
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунки зі страхування	1625	3661	3560
розрахунки з оплати праці	1630	65420	17184
Поточна кредиорська заборгованість за одержаними авансами	1635	175626	168474
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1876	1876
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	26212	32530
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	16783	23298
Усього за розділом III	1695	2088817	2081420
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
БАЛАНС	1900	5425815	5341154

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ПрАТ «Оболонь»			31.12.2023
Територія м. Київ		за ЄДРПОУ	5391057
Організаційно-правова форма господарювання ПрАТ		за КОАТУУ	8036100000
Вид економічної діяльності Виробництво пива		за КОПФГ	230
Середня кількість працівників		за КВЕД	11.05
Адреса, телефон Україна, 04212, місто Київ, вулиця Богатирська, будинок 3			
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2023 року	Форма №1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи :	1000	3021	2467
первісна вартість	1001	41192	41192
накопичена амортизація	1002	38171	38725
Незавершені капітальні інвестиції	1005	46748	85202
Основні засоби:	1010	3741276	3464064
первісна вартість	1011	10598816	10591555
знос	1012	6857540	7127491
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
знос	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	71117	68793
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065		
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	3862176	3620540
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	908432	982646
Виробничі запаси	1101	732829	808627
Незавершене виробництво	1102	42166	62906
Готова продукція	1103	113908	100767
Товари	1104	19529	10346
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	418511	650854
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів	1130	50548	149829
з бюджетом	1135	41736	49584
у тому числі з податку на прибуток	1136	3228	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	35110	17362
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	15175	138747
Готівка	1166	16	34
Рахунки в банках	1167	15159	138713
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних витрат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	9466	5496
Усього за розділом II	1195	1478978	1994518
III. Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
БАЛАНС	1300	5341154	5615058

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	65344	65344
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал в дооцінках	1405	2211552	2091993
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-136383	1204270
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	2140513	3361607
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	441383	419325
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	677838	562519
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язання	1531		
резерв збитків або резерв належних витрат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	1119221	981844
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	802113	218140
Векселі видані	1605		
Поточна заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	116751	92696
товари, роботи, послуги	1615	798660	429117
розрахунки з бюджетом	1620	116974	168798
у тому числі з податку на прибуток	1621		82633
розрахунки зі страхування	1625	3560	3459
розрахунки з оплати праці	1630	17184	114679
Поточна кредиорська заборгованість за одержаними авансами	1635	168474	147210
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1876	
Поточна кредиторська заборгованість за із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	32530	74184
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	23298	23324
Усього за розділом III	1695	2081420	1271607
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
БАЛАНС	1900	5341154	5615058

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ПрАТ «Оболонь»		за ЄДРПОУ	31.12.2021 5391057
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2021 рік			
	Форма №2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5464827	5276795
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4136008	4215809
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	1328819	1060986
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	71166	72875
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	277185	257242
Витрати на збут	2150	614887	566743
Інші операційні витрати	2180	13049	9919
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	494864	299957
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		39058
Інші фінансові доходи	2220	154	273
Інші доходи	2240	15776	212807
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	220441	317982
Втрати від участі в капіталі	2255	1618	
Інші витрати	2270	174799	1418
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	113936	232695
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	37138	65347
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	76798	298042
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	76798	298042
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	2388740	2528474
Витрати на оплату праці	2505	542647	477786
Відрахування на соціальні заходи	2510	115860	101284
Амортизація	2515	330498	343372
Інші операційні витрати	2520	1109611	1069534
Разом	2550	4487356	4520450
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600	325127	325127
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	325127	325127
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	236	916
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	236	916
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ПрАТ «Оболонь»		31.12.2022	
		за ЄДРПОУ	5391057
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2022 рік			
	Форма №2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5909426	5464827
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4915830	4136008
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	993596	1328819
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	47165	71166
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	325424	277185
Витрати на збут	2150	674532	614887
Інші операційні витрати	2180	32442	13049
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	8363	494864
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	170	154
Інші доходи	2240	31132	15776
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	185036	220441
Втрати від участі в капіталі	2255		1618
Інші витрати	2270		174799
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-145371	113936
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	10277	37138
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-135094	76798
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-135094	76798
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	2459094	2388740
Витрати на оплату праці	2505	425059	542647
Відрахування на соціальні заходи	2510	87877	115860
Амортизація	2515	339699	330498
Інші операційні витрати	2520	938607	1109611
Разом	2550	4250336	4487356
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600	325127	325127
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	325127	325127
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-415,51	236
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-415,51	236
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ПрАТ «Оболонь»		за ЄДРПОУ	31.12.2023 5391057
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
за 2023 рік			
	Форма №2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8661928	5909426
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	6072505	4915830
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	2589423	993596
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	37683	47165
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	376805	325424
Витрати на збут	2150	500202	674532
Інші операційні витрати	2180	57015	32442
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1693084	8363
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	9718	170
Інші доходи	2240	31132	31132
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	122418	185036
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	139923	
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1456414	-145371
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	258448	10277
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1197966	-135094
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1197966	-135094
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	2500	3373782	2459094
Витрати на оплату праці	2505	656949	425059
Відрахування на соціальні заходи	2510	144490	87877
Амортизація	2515	313993	339699
Інші операційні витрати	2520	1383799	938607
Разом	2550	5873013	4250336
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600	325127	325127
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	325127	325127
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	3684,61	-415,51
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	3684,61	-415,51
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0